

zeruko ARGIA

IDAZKOLA TA BANAKOLA: OKENDO, 22 - SAN SEBASTIAN - TEL. 26666 - PREZIOA 4 PEZETA

Alfabetizazio kursoa bukatu zanean, ikasle bakoitzari Euskaltzaindiak agerpen bat eman zion. Txartel onen idatzia au da: «Euskaltzaindiak dio... euskalduneri euskera irakurri ta idazten irakasteko gai dela». Euskaltzaindiko Irigaray —erdian—, San Martin ezkerrean —ta Rikardo Arregi— eskubian maiburuan, buru egiten dunak agerpen au ematen dio neska-ikasle oni.

Euskal alfabetizazioa Zertarako idatzi

Orain dela egun gutxi Bizkaia'ko herri batean nintzan eta Z. ARGIA gero ta zaillagoa dela irakurtzen esan zidaten. Ta astekari au irakurtzea jendearentzat zaill egiten zaio. Dudarik gabe euskeren desberdintasunak, zenbait lan korrika idatziak eta behar bezela landu gabekoak etab. amaika eragozpen sortzen dituzte irakurleentzat. Ba da ordea beste errealidade bat garrantzi aundikoa: irakurlerik eza.

Euskal literaturan, euskera idazteko moduan moda ta joera berriak sortu dira garai berriak bere baitan dakarkitena delako. Edozein izkuntzetan gertaera onek desfase bat sortzen baldin badu idazlearen eta irakurleen artean batu gabeko den euskeran eta irakurlerik gabeko euskeran askotaz ere gehiago. Ta or dago koska euskal literaturarentzat. Prolema au nolabait erremediatzeko asmotan sortu da alfabetizatze kanpaina.

Moldeak dira gizarte bateko errealidadean arpegiak azaltzen dizkigutenak, baiñan molde oiek ba dute bere azpian eskeleto modura moldepeko bat, moldearen eustaillea dana. Euskal literaturaren moldeak, nobela, idazteko modu, joera ta estilo diferenteak, poesia, teatroa etab. ez lirake ezer asko izango azpian eustaille bezela moldepeko batzuk ez balitu. Moldepeko oien ar-

tean euskal irakurleen ugaritzea ta idazle berriak sortzeko posibilitadeak. Ori da, gaur egunean, erderazko itzarekin esan oi denez gure literaturaren «infraestructura».

Puntu oni dagokionez zerbait konkretuan egiten asiak baldin bagera taldetxo batek ixillillian eta luzaroan egindako lanari eskerrak da. Ba dira gure gaurko eginkizunen artean zenbait soinu ta edertasun aundikoak, au ordea ixillikako oietako. Apala baiñan derrigorrezkoa.

Nork ez du aitortzen euskal idazleak eta irakurleak zirkulu itxi batean bizi gerala? Gertaera onen sustriak konpontzea ez dago oraingoz gure eskuetan, bereala egiteko moduan. Irakaskintza guztia erderazkoa izaterakoan ta giro guztia, kultura osatzen duen giroa, ere erdalduna ta, gauzak orrela, ez da arritzekoa izango euskeraz dakitenentzat euskal irakurlea izateak zailla izatea ta iruditzea. Momentuan dezakegunarekin saiatu behar dugu prolema ta errealidade txar au zuzentzen.

Danen eginkizuna den ezker, guztien irritziak ezagutu nahiean gabiltz. Ezer esatekorik baduzute idatzi mesedez. Edozein iritzi baldin baduzute jakin erazi arren. Ta laguntzeko edozein modurik baduzute egizute.

Z. Argia'ren bitartez jakin eraziko ditugu, poliki poliki, laguntzeko

moduak eta zuen iritziak eta kontsejuak nola zuzendu behar dituzuten. Oraindikan gure taldea eraberritzen eta sendotzen gabiltz. Ezin ba danak batean egin.

RIKARDO ARREGI

GORA ONDARRABI

Beren buruetan konfiantza geiegi dutela dirudite. Azkenean, zai ez edo berandu atera, noski. Bista aurrean dazute Ondarrabiko tripulazioa. Urte gutxitan ikusiko dira gaur bezelako urduritasun ta ezin-egonak ikusleen artean. Ondarrabi, Orio ta Lasarte'k iruruk merezi zuten edo... Goi-goiko lana egin dute iruruk. Gora ba iruruk!

Euskaltzaleen biltzarra Baigorri'n

Agorre'ko Andre Maritan izan zan aurtan Bidasoz aruntzako gure anai-arreben EUSKALTZALE BILTZARRA. Gure aldetik aztuegia izan degu egun ori, ta eteneziak bizi gera ipar-aldeko euskeldunengandik.

Ala ere etziran guziak aztu ta ogei ta amar urteren buruan, an agertu zan Donosti'tik joanda, Ixaka Lopez Mendizabal jauna.

Len ere, Tolosa'tik joan oi ziran egun orretan bestaldera Ixaka ta bere lagun taldea. Eizagirre'tar Joxe, Lizardi ta beste lagunen artean, ordutik joan oi zan Biltzarrera zintzo urtero Ixaka adiskidea.

Ta orain, bere Ameriketako urte luzeak igarota, berriro agertu zitzairen lagun zaarra, billera erdian. Esan bearrrik ez nolako arrera egin zioten Benaparruko anaiak.

Ordurako billera ta Meza bukatuta ziran, nunbait, baiña jakin degunez, jator egin zuten urteroko kontu-garbitzea ta beren lanen berri ematea. Eguardian, oi bezela, bazkaritara.

Ta ez uste jan- edanean urtzen danik jatordu ori, ez. An bein edo bein izan ba-zera, ba-dakizu nolako kanta-giroa sortu oi dan egun orretan bazkal-tartean.

Ala izan da aurtan ere, ta beste urterarte indar berria artu dute ango euskaldunak, esku artean ditugun lanak aurrera emateko. Datorren urtean Askain'go errian izango da Euskaltzale Biltzarra.

Aurtan baiño geiago gogoratuko al-gera alde ontako euskaldunok egun orretan. Askain, eskurago dago guretzat eta errezago egingo zaigu an agertzea. Ordurarte, beraz, eta ez aztu.

ONDARRABI NAGUSI

Orio ta Lasarte orpoz-orpo

Arraunlari jairik ba-da iñun, Donosti'n ederrenetako bat. Ikusgarri zoragarria benetan gure Ondartza aldeak eskeintzen diguna treñneruen txapelketa onetan. Igande bietan jendea erruz bildu da Kontxa aldera. Inguruko mendi ta ikus-lekuak gainezka egon dira arraunlarien joko bizi au ikusi nairik.

Ta jokoak eman du aurtan berea bete-betean. Aurreneko igandean Ondarrabi nagusi gelditua zan. Orio ta Lasarte aren orpoz-orpo zetozen leiketan. Bigarren igande ontan, zer ikusiko irrikitzen gelditua genduen gure erria.

Ta Agorarren 10'eko egunak jendearen irrika biziari ederki erantzun dio. Aurrenengo txanduan Pasai San Juan, Jaibkibel eta Errenderi genituan jokalar. Asieratik San Juan'goak jarri ziran aurretik eta azkeneraino beren alde gorde al izan zuten, bide guzian.

Ziabogan agertu zan zeramaten alde. Ondarrabi'a aurreko igandean baiño bi segundo geiagoan egin zuten pasaiturrak beren joana ta ziboga lana. Onuntzakoan berdindunko ote-zuten aurreko igandeko marka?... Ori zegoen aidean. Baiña itzulerakoan aizea ta beste neke lanak astiroago etorri-arazi zituan San Juandarrak.

Etropadaren azkena, onela joan zan:

San Juan Pasai'koak: 21, miñutu, 56 segundo ta lau bosten.

Jaizkibel'ek: 22 miñutu, 54 segundo ta bi bosten.

Errenderi'k 23 miñutu, 16 segundo ta bosten bat.

Bigarren txanda zan ikustekoa. Ondarrabi, Orio ta Lasarte'k zer eskeini ote ziguten?... Ames ederrenak eginda ere, ezin zitekean alakorik asmatu. Iru treñneruk alakotxe jokaldia eskeini ziguten zoragarritzko leiketan.

(Azkenengo orrialdean jarraitzen du)

Zenbat buru ainbat aburu

A T A U N

Ikusirikan, Jentil-batzak, juan da illeko zenbaki batean agertutako iritzi batzuek. Ixabel'go ibilalditzaz, bere zer ikusirik atera nahien dabilatzala auzoko batzuek, el karren arteko... (ezinikusiak...?) sutarazturik —nere ustean—, zerbait argitu nahiean nator.

Alperrikakoa dala, uste det, orain udaletxe, prozesio galtze, t. a. onartu edo lurtaritzen asitzera. Ez ordea, burruka otz au bere mallan ipintzera. Ortarako, Gaurkoak taldearen azkeneko idatzian mitzetuko naiz.

Bertan, Gaur. Asten dira esanaz, Gentil-batza ume temoso antzo, zirkulo itxian, oitura aerolitotzat artuaz, istori perspektiba kendurik... ausarta agertzan dala. Baita ere, gizon ta errealdadean kondaira dimensiotzaz mintzatzen dira; alegia, ez ahazturikan batzuen betiko zaletasun txulo hori, burges kollara edozeñi ipintzera, ots, arrazoitu gabe narraxkeriak esanaz.

Au orrela izanik, begiztatu dezagun idazlan onen aurpegia ta bere idazlarien bi masallak. Gohartuaz gauzeen bere garrantzia ta alienazio batean eroritzea.

«Jentil-batza ume temoso antzo... zirkulo itxian...».

Zergatik ume? Nola zirkulo itxian ta temoso antzo?

Ume itxura oso urrutit gelditzen dala, uste det, G. Batzaren idazlanetan: iraunik otz otz, argi ta garbi itzegiñaz, aintzakotzat artu gabe batzuen zitakeriak.

Eduki zezaten jokaerarik jatorrena: merezi ez duan ari...

Temoso antzo, zirkulo itxian, zer dala-ta? Nor, G. Batza edo zuek?

Gure asmoa bete da: jendeak gauzak pentsa dezan ager nahi izan ditugu; oek izan ziran beuren itzak. Gehiegi ezdabaidan jarrai gabe.

Zirkulo itxian daudenak, ez dute beñere eskertzen zuen, Kirkill'en... iritziak. Zirkulo itxiak, ez ditu G. Batza'ren nekeak artzen, esate baterako, jendea Z. Argia zabaltzen, udaletxe... zuzentzen, abar ta abar... Guztia herriaren onerako. Ala ta guztiz ere ume temoso antzo... zirkulo itxian finkaturik agertzen dala diozute. Oso politik!

Ori idatzi duanak, G. Batza ukatu egin nahi duala diot edo bestela oso koxkor ezagutzen duala (sakristipean egon dalako).

Diozute ere, «oitura aerolitotzat artuaz, istori perspektiba guztiak kendurik, judikatu nai du».

G. Batzak, oitura aerolitotzat artzen du edo zuek ezdabaida onetara aerolito baten antzo erori zerate? Begira, aerolito itz onek ez esanai daukan erdal itzegian: «Mineral que descende de los espacios planetarios a la tierra, acompañado de fenómenos luminosos y fuerte detonación».

Zuek orixe bera egin dezute, erori, ez dakit nundikan, arazo au urratzera. Ziurrenea, galdetu beñere usarioren sor-kondaira (bada S. Marti'n-Aia'ko oitura onen giroa, akets ta kemenak ez dituzte biziz ezagutu ta intuitu) ta beste ezer... Naikoa izan dezute hori, histori, humanismo, kapitalismo, burges, aerolito ta beste itz batzuekin nahastera imaginazioaren bidez, gendea onela mintzatzen asteko: auek zekite! oek ez dituk edozein!

Hori bakarrik ez, gañera G. Batzari konsejuak ematera trebe, IRIKI ZAITEZ esanaz. Besterena onela zuzentzeko, ez det uste ain abelera lilluragarria dabil zutenik zeuron artean, ala?

Nere lagun batek, jokaera askori «prallekeriak» deitzen diote.

Jentil-batzak, dioana: «gaurko errealdadearen mitobioetaz xeetasun guztiz enteratuta ta ez kondairari begira, egin degu gure kritika «nereiztu egiten det; ba ezberdina da, errealdadea xeetasun guztiz ezagutzeko istori lotia desegintzea ta G. Batza'k ziona: gaurko gure errealdadea neurtzeko, istoriak zer ikusirik ez dauka. Existenzia duan guztiaren existenzia, existente denez neurtu behar da; ta gaur lapurra edo tirano ez dana, garai batean orrela izanagatik, ez dakegu, besten odolotik bizi dan bat bezela judikatzerik. Ots, garaien oitura batek, bere sorkunean, zikin asko baldin bazeukan, gaur kalterik ekartzen ez ba du ez dago zergatik baxterturik.

Errealdadearen zati batzuek ezagutzeko kondairari begira beharra dago, baina errealdadeari gaurko ona asmatutakoan, ez dago zertara kondaira putzura juan beharrik. Kondaira da bide bakarrik, gaxoaren zafia billatu nahi degunean mozteko edo, onaren iturburua oraindik gehiago finkatzeko; beñere ez, gaurko ona ezetzitzeko. Beraz, zientzi zimenduetan finkatutako mentalidade bat, kondairari begiratu bafian lehenago (zuek kondairatzat diozuten unibersalki artuta egia izan arren) bere eskuarteke errealdadeari begira egon behar da, zer ikusia ez daukaten idea batzuek beste errealdade batekin nahastu ez ditezen.

Azken, burges kutsu pixka bat geintxonak daukagu. Gehiago ordea, bere bizitza guztian ideak saldu nahien dabilzan batek, eskurik atxurrean zikindu gabe ta izerdi garbia kopetan duala. Burges itz au, gehiegi entzuten diuzet beraren itzaletik oro urrutit egoteko.

G. B. ta GAURKOAK, akitudez biurtzera egoki ta bidezkoa da. Askomuzko egoera ta itzegitegatik begira zer dion filosofo batek: «Originadamente orientada contra toda superficialidad, ha degenerado a veces, paradójicamente en una impotente palabrería. Sus adversarios y no pocos expectadores imparciales ven ella mucho de moda y de sensacionalismo, y achacan su resonancia, parte a la novedad afanosamente puesta de relieve y parte a su oscuridad tan difícilmente traducible por profundidad».

AGUR, zuen lagun izan nai duan.

GIARKOAK

GIPUZKOA

GETARIA

Euskaldun guztion gaitza izan da eta getariarrarena ere bai euskeraz ez idazten ez irakurtzen jakitea. Orregatik poz aundia eman digu orain jakin degun berri onek. Zarautz'ko Euskal idazkuntza, au da, Redacción en Euskera txapelketan Juan Ramon Azkue'k irabazi du lenengo saria, ta Jesus María Iribar'ek irugarrena. Emen ikusten da garbi euskera benetan nun egiten dan ta baita ere gure ondorengoak ez dutela nai guk izandako gaitzik, au da, Euskera ta euskal gaietan «analfabetoak» izatea.

A.

ATAUN

Utzirikan alde batera aspaldiko, aberatsgarriak izan zitezken, ezdabidak, jarraitza goaz erriko arazoekin elkaritzetara. Guztioak dakizuten bezela, oitura dan zabaltasunarekin erriko iritziak t. a. azaltzen. Ori bai, betik tajuzko jokaera bat ibiliaz zerbaitetzaz itzegitekoan, ta embrolloak alde batera utziai erri-

rraitzeko lantegi oni? Au dana illunpean dago.

Derizkiot, uladetea arituko dala programa bat egiten, gaur edo biar egin bear diran lanetzaz. Ongi dago, bafian ez dezagula pentsa programa oso bat egin zai egon bear danik; ba-dira premi gogorak al dan azkarrena erantzuna eman bear zaietenak.

Ba-liteke, lan oiek zatika eramane da ekonomia aldetik, programa osoa egin da baño, zerbait garestiago ateratzea. Bafian, lena berriz, badira bear beltzak zai egoterik ez dagoe-nak.

Jakin degunez, Urbanizazio gora-bera ori ez dago geldik. Asieratik eman diran pausoak eta ondorengoak, liburutxo batean bildu eta erritar guztieri zuzentzeko asmoak daude. Garbi azalduko dira izan gifuizten itzilarien iritziak ta aurrera kargu egin bear dan komisio baten bearra. Erritar guztien iritziak biltearren, galderatxoan batzuek ere izango ditugu.

Aspaldi onetan, ilda bezela ikusten degu S. Gregorio'ko talde batek oso berotan artu zuten, etxe berriak egiteko asmoa. Dudarik ez dago, nunbait Urbanizazio dala ta gauzak ez dira nai bezela etorri. Asko ta asko benetako egarrian gaude, asmo eder ori osatua ikusteko.

S. Martin'go OARGI'tik iritxi zaigu oar auxe:

«Iritxi dira zuzendari onetara, Arantzazu'ko gau ibilaldirako eritutako autobusaren gain, komentario batzuek. Badira uste dutenak, gazteok ez gendula asmorik autobusaeratzeko. Ori ez da egia. Asmoa garbi azaldu zan gure ardantegi ta elkarteetan, ipiñiaz orri aundi bat. Ikusi ez-badituzte, guk ez degu erurik.

Beste batzuek esan dute abelarik ez dala egon eta orregatik joan gabe gelditu gerala. Ori ere gezurra.

Azken egunean amabi gazte zeuden izena emanda bakarrik. Orduan autobusa suspenditu eta berebil txikia billatzeko alegin pranko egin zan. Ori ere etzan izan posible. Gero azken egunean, bear bada berandu xamar, adierazi zitzaizen danari zer gertatu zan.

Komentarioak pixka bat garbitzearren nai izan degu itz oek ipiñi. Beste bat arte». ZUZENDARIAK.

S. Martin'go gazteak sari askokin etorri zaigu auzo errietik: Oargi'ko mendizaleak iru kopa edo ontzi-sari jaso zituzten Ezparrun, Lazkao'ko ibilaldi neurtua irabazi zutelako. Baita ere, Ordizia'n amaitua degun ostikoketa txapelketan, gizatasun geieneko ontz-saria irabazi zuten erriko futbolistak.

INTXUSTI'KO ITURRIA

Oargi'k azken artu duan erabakia, iturri onen gain izan da. Merezi zuan iturri onek benetako konponketa bat. Ain da, izan ere, ur ta leku atsegiña. Asmo au artu dute gure gazteak, erritar mendizaleen laguntza espero dutelako. Ez dira gastu aundiak izango eta, pixkatxo bat danok ipiñiaz erre konponduko degu. Udaletxe'k ere onartu ta lizar arbola batzuek aldatzeko asmoa du. Orrela gure Intxusti, atsegingarria izango zaigula ez dago dudarik.

JENTIL-BATZA

ERRERA

MEZA MERRIA

Ill onen, 3'an, erabakia zegoan bezela, ikusgarritzko eleizkizun bat izan gendun gure «parrokian».

Muxika eta Kasares, dar Joseba Andoni, apaiz egin zungure Gotzai Jaunak.

Eleiza oso dotore antolatua; al-dare nagusian, Gotzai, apaiz berrien osabak, Muxika'tar Plazido, J. L. eta Kasares, dar Juan, Lazkao'ko erretorea, eta beste lau apaiz, apaiz berriekin meza batekoak ematen.

Meza asi zanean apaizgintzako otoitzak Gotzai Jaunak egin zituan, eta banaka-banaka osatu zituan eginkizun auek, eta asieran besteak bezela gizon zana, eleizkizunaren bukaeran an ikusi genduan Jaunaren ordezkari bihurturik.

Gogoangarria erri guztientzako, bada sekulan ez da ikusi eleiz on-tan orrelako eleizkizunik.

Bera bataiatu eta ondorengo kristau bizimodua egin duan eleizan, eta ainbeste meza lagundu izan duan aldare berean, an ikusi gendun, Gotzai Jaunaren aurrean auzpe-turik, apaiz bihurtzen.

Eleizkizun ederra benetan, jendea

gañezka, eresi eta abesti eder eta polita, eta «ofertorioan», apaiz berriaren eskon-anaia dan, Etxeberria'tar Martin'ek, abestu zitun ondorengo iru bertso sakon eta mamitsuak.

Onetsi zazu arren opari au Jauna, erriak alkaturik eskeintzen dizuna, egun guztietako izerdi ta lana, neke ta poz guztiak gure bizi dana.

Emaiozu osasun kezkan dan amari, gaxo ta giltzapean dagon anaiari, ezin bestean bizi dan langillari, zuzentasun gosea emaguzu danoiri.

Apaiz berriarentzat eskatzen deguna, azal dezala beti kristau sinismena, eman ta zabal dezan pozik berri ona, gorde ta goratuaz euskal nortasuna.

Mezan bukaeran eskumunieta luze eta ederra, eleizan giñan danak egin genion arrera.

Zorionak Jose Antonio, baita ere zure guraso zintzo diran Balendin eta Dolores, ta beste sendigo guztia-ri. Jaunak nai dezala, eta zu saiatu, izan zaitezen apaiz jator bat, gaurko egunean bear diran bezelakoak.

GORA BERAK

Lenago aiatu degun meza berrian, apaiz berriekin batera, meza batekoa eman zuan aspaldi ontan gaxo arkitzen dan, Solabarrieta, tar Markos, gure eleiz ontako apaiza'k. Pozagarria izan zan guretzako al-darean ikustea, jaupa ematen, aspaldian bere eginberrak osatu ezifiki arkitzen dan apaiz zintzo au. «Animo» D. Markos eta ia lenbait-len ikusten zaitugun era-bat osatuta, zure «artza» eginkizunak batetzen.

ERRIKO-BEARRAK

Errera, Altxa zan garai batean. 1940 garren urtean Donostiar egin ziguten eta ordu artan gauza asko agindu zuten auzo onentzako.

Urte asko igaro dira, gauza batzuk lortu ere bai, bafian beste batzuk oraindik osatzeko daude.

Ez dago esan bearrik zer garrantzi duan etxadi onek, bada bertan millaka biztanle bizi gera.

Aginduak, erri-etxeko ofizina bat, «korreo-telegrafo» etxe bat, lenbizi-ko sendaketako (cuarto de socorro) lekua, eta abar.

Lenago aiatzen degun eginkizun bat egiteko, edo ainbat aldiz, tamalez, gertatzen diran miñ-artzetan, nai ta naiez Pasaira edo Donosti'ara joan bearrean arkitzen gera, eta or-

retarako denbora galtze aundiak izaten dira eginkizunetan, eta zaurituak diranean zer esanik ez dago zer garrantzi duan askartazunak zaurituak bear bezela osatzeko eta askotan une batzuan gora beran gizon edo emakume baten bizia jokatzen da, eta au gogoan eduki bear da.

Ea bada, agindutakoabeteaz, osatu Errera'ri, bear dituan bearezko «servizio» oiek.

Errera'ren garrantziak konturaturik «aurrezki-kutxak» antolatut dituzte beren «sucursales» ak errerarrak aurreratu lezatekendirua gordetzeko eta orren truka, urtero euneko orrenbesteko bat ematen digute, naiz asko ez izan, eta beste aldetik, guk ere osatzen degu gure «kontribuzioakin» Donostiko Ayuntamentua eta orren truka, euneko orresbeteren tokian, eman dezaigutela eskatzen ditugun bearezko gauz oiek.

Orain bi urte arte, Errera'tik, Bi-debieta bitartean, jende-bidean (espaloian) eseri alki batzuek zeuden, tokin-tokin banatuak eta mesede aundia egiten zuten. Egun batean kendu zituzten bidezabala konpon-tzen ari ziranetan eta ez dituzte berri-iz jarri lengo lekuan. Nonbait ja-soak egongo dira eta mesedez lengo tokian jarri. Ez da lan aundia, bafian bai onuragarria.

KORTARA

BEASAIN

EUSKERA

Joan dan urtean bezela aurtan ere, O. A. R. GUI. alkarteak Euskera ikasteko ikastaldi batzuek antolatut ditu. Ikastaldi auek illunabarrean emango dira eta Oñatibia'ren liburu erabiliko da. Urrian asiko dira eta Ikastolako gelatan emango dira. Talde berezi bat aurrentzat, au da beste eskoletan ibilli eta Euskera ikasteko biderik ez duten aurrentzat izango da. Erriko gazte batzuek prestatuak daude erakusteko eta zallanta gabe ekingo diote lanari. Aurreko urtean egin zan lan au lenengo aldiz eta azkeneraño iritxi riza-nak asko aurreratu zuten. Ea bada aurtan lasai itz egiteko moduan ir-tetzen diran. Ikasketa auen berri jakin nai duan guztia zuzendu bedi O. A. R. GUI'ren alkartera (San Inazio kalera) eta bertan emango zaizkio gora-bera guztien berri.

ALKARTASUNA

Izen onekin sortu zaigu egun aetan, Akademi berri bat. Karmeldar-rak aldegin zutenean neskatz asko gelditzen zan Batxiller ikasteko leku gabe eta azkenean, lan asko egin ondoren ikasketa auek egiteko leku eta nork erakutsia ere billatu dira. Lekua Ikastola'ren alboan izango dute eta Irakasleak berriz le- (11'garren errialdean jarraitzen du)

EUSKAL ASTEA AZPEITI'N

Erriko elkarte guziak («kultural», «gastronómico», ta abar) baturik, lenengo aldiz «kultura astea» eratzea dioazte. Elkarte auen izenean Ud-al-Etxera baimenaren ta bere laguntza-aren eskaera egin zitzaion ta erantzuna baieztokoa izanda. Au ola degula aste onen egitarau edo programa azaldu nai degu:

Egunak 18'tik 24'ra.
1'goan. — Zine eguna: Pelotari ta Alkezar.

2'goan. — Literatura eguna:
—Kulturari buruz itzaldia (J. M. Lekuonak).
—Idaz txapelketaren sari bana-keta.

3'goan. — Antzerki eguna: «Ja-rrai» taldea.

4'goan. — Dantzaren eguna: «Ar-gia» taldea.

5'goan. — Umeen eguna:
—Goizean abesti sariketa.
—Arratsaldean antzerkia.

6'goan. — Abesti eguna:
—Antxieta abes-taldea.
—Itzaldia (Julian Lekuonak).

7'goan. — Folklore eguna:
—Goizean 7 1/2'tan erriko txis-tulariak berbilketeta.

8'goan. — Txistulari talde guzien (erriko ta kanpotar) biribil-keta.

9'goan. — Erri-Meza.

10'goan. — Euskal Erriko txistu-larien txapelketeta.

11'goan. — Arratsaldeko 5'tan Zezen-Plazan: Dantza berrien ager-keta (Oñatibia).

12'goan. — Ondoren erromeria ro artean.

Pintura ta eskultura agerketa edo exposizioa, aste guzian egongo da. Liburu ta disku azoka ere izango degu.

OARRA: Egitarau edo programa au baliteke zerbait aldatzea; gañera zeoro laburtua dagola agertu bear degu.

IDAZ-TXAPELKETA

Azpeitiko Euskal kultura astea dala-ta, euskal idazlariak ugaritu nairik, idaz-txapelketeta bat eratzen da baldintza edo kondizio auekin:

1.—Bertan parte artu dezakete amasei urtetik gorako azpeitiar guz-tiak.

2.—Lanaren neurria gutxienez folio bat, geienez iru folio.

3.—Lan guziak il onen 17'rako Ignazio Rezabal «Potxolo»-ren pe-riodiku dendan utzi bearko dira.

4.—Letra garbia erabiltzeko es-kaera berezi bat egiten degu, epai-larien lanak erreteko.

5.—Gaia: «BATASUNEAN-IN-DAR».

6.—Sariak:
1'nak, 1.000 pezeta ta kopa.
2'nak, 100 pezeta.

3'nak 500 pezeta.
4'nak 30 pezeta.
5'nak 20 pezeta.

7.—Sariak, Soreasu antzokian, Euskal aste barruan ospatuko dan literatura jaialdian zabalduko dira.

Lan guziak izanburu edo lema ba-tekin firmatuak joango dire, egillea-ren izen eta abizenik gabe.

Egillearen izen eta abizenak apar-teko sobre itxi baten, bere izenburu edo lemarekin joan bear dira.

EUSKAL ZALEAK

Au degu benetako giltza Z E Z E N A K . . .

Euskaldunok, sarri ari gera «au ta ori», alperrikako ezpaletan urtzen. Oraingoan, egun asko ez tala, asiak ditugu lanik ederrenean, gure izkuntza-ren alde. Donosti'ko Konserbatorioan bilduak euki ditugu zenbait irakasle ta ikasle. Auen egitekoa Euskalerrriaren Alfabetizazioa izan da. Euskeldun asko ta asko euskeraz itzegiten dakitenak, euskerazko lanik irakurtzen eta idazten ez dakite tutik ere. Nola erakutsi ezta kitenei? Lenbizi, ortarako irakasleak sortuaz. Eta ontan egon dira egun oietan delako ikasaldi orretan.

Azkenengo egunean, irakasle ta ikasleekin giñan eta guziekin itzegiteko aukera izan degu. Lanbide au lendik amestua genduan; baiña amets onek irtenbiderik izango ote-zuanik ez genekian. Irakasleak berak, oso etsiak zeuden, ikasaldi auen aria, prestatu aurretik.

Alabaña, lanean murgildu diranean, pozak artu ditu, len etsiak zira-nak, eta egundoko arrera ta asiera ona izan dute bildurrez asitako ikasal-diok.

ZERUKO ARGIA'k asiera-asieratik antzeman zion lan onen garratzi ta eragiari. Gure erriaren jakintza-maillarako zimendurik onena or genduala, berealaxe igarri genion. Orregatik, aurreko astetan lanbide orren giroa prestatzen salatu giñan gure asterokoaren orrietan. Or dituzue, San Mar-tiñ'ek idatzita, gai ontaz argitaldu ditugun lanak. ZERUKO ARGIA'ren aurre-neko orrian agiri jarri genduan gai oni buruzko jarduna.

Gerokoan ere, pozik lagunduko diogu Euskaltzaindiari eginbear ontan. Gure orrialdeak zabalik daude gure erria giro ortan sendotzeko ta gure ezjakiniak argitzeko. Asterik-aste, euskaldun guziak lan oni emanak jarri nai ditugu. Euskaldunik dagon tokian, ez dedilla gai au aitatu gabe gelditu. Au bai-tegu gure Euskera indartzeko ta salbatzeko giltza ta askabidea.

Guziok, beraz, gaurtik asi bear degu, —bakoitzak bere aletxoak jarriaz, al-duan neurrian—, gure inguruko ezjakiniak erakusten. Ez al-gera salatzan prantzesa, ingelesa, aleman ta abar erakusten? Ta noiz artu bear degu etxekuoi, gure izkuntza erakusten?

Ez ori bakarrik. Erakutsi bakan auk eman ondoren, euskaldun bakoit-zari bere erantzupidearen berri eman bear diogu, gai ontan degun egin-bearraren ardura ta arreata artu dezaten guziak. Norberak bere ezagunen eta etxekoan artean, giro au sortu bear du. Lotsa dedilla euskeraz irakur-zen eta idazten ez dakian euskalduna.

Lan au, batez ere, gazteen eskutan jarri nai genduke. Gaztetasunaren sua ta garra eman bear diogu lan oni. Alegiñak egin bear ditugu, ontarako ikasle ta irakasle berriak sortzen. Ta berriro ta zabalago eman ditezela Euskalerrri osoan onelako ikasaldiak.

Ondorenak bereala ezagutuko dira. Irakurtzen ikasten duten euskal-dunak, euskal-liburuen gosea somatuko dute; ta gure liburuak irtenbide ta zabalera geiago iritxiko digute...

Erri ezjakiniaren atzerakada au, Alfabetizazio bidez bakarrik geldituko degu. Ezjakini, jakintsu egiñaz. Irakurtzen eta idazten ezta kiana, irakur-tzeko ta idazteko gai egiñaz, euskerari begira jarriko degu gure erria.

Jakintza-mailla jasotzen degun neurrian, gure erriak bere izkuntza mai-tatzen eta lantzen ikasiko du. Euskeraz ezta kianari erakustea ere bai; baiña lan au askoz zaillagoa ta luzeagoa da.

Askos errezago ta azkarrago iritxi genezake, itzegiten dakianak, ira-kurtzen eta eskribitzen ikastea. Euskaldun guziei buruan sartu bear xale, euskerazko liburuakiko zaletasuna. Onak ekarriko die gerora, berak ere euskeraz idazteko gogoia.

ZERUKO ARGIA'k bein da berriz aitatuko ta aldarrikatuko du gai au. Gure erria ziara esnatu ta pizkortu arte, eztegu pakean gelditzeko eskubi-derik. Judu-erriak jokatu du ontan bikain. Lo artzen duan erriak ezta sal-baziorik. Esna gaitezen, ba, bertatik lanean asteko.

«Teatrua ta erriaren Osasuna»

Bizkaiko kapitalian —Bilbao-n—, jairik nagusienak ospatzen diran sasoian, izaten dira teatru ospetsu bat-zuek. Orretara, aurtan be or izan ditugu teatru-kom-pañia batzuek España guztian be entzute aundia dau-kiarik.

Eta ola, agostuaren 21-n, astelena, bi bidar entzez-tu zan Bertold Brecht-en "Madre Corage y sus hijos" obra famosua. Geien be, Bertold Brecht nere gustoko idazle bat dalako ni be urreratu nintzan Bilbao-ko Co-liseo Albia teatru-lekura.

Nere uste apalez, Bertold Brecht erri-kontzientzia daukan gizon bat da. Au da, bera idazten jarten darian, ezta egiten denpora-pasa gisan, erriaren defentsa ta osasunerako baño. Bere teatru ta enparau idaz-lanak "gizakioiak" dira, erri xeheia bere arerioen kontra zain-jartzeko txakur-zaunkadak.

Bear bada, injenuidea andi bat izango da, baiña idea orreik barruan neoiatzala sartu nintzan Albia sa-loian. Eta bertan bera amatau jatazan buru-bide orreik. Tetrolu barruan egoan aintbientea etzan orretarako. An barruan egoan jentel...

An barruan egoan jentea, Bilbao'ko aberatsak ziran. Au da, denpora-pase teatrua atera zan jentea. Euska-lerriko kosta-errietan beruatiatzen egonak, ta orain, Bi-albako jai nagusietan, bere kapitalera "Teatrua" ikus-tera etorriak. Izan be, "teatru" itzak oraindik jente ur-tean olako ideia kurioso batzuek sortzen dit.

Teatrua jente "aundikiaren" entretenigarri da.

Beñola, eibartar baten etxian oso andrasko ta ume asko alkatu ziran. Azkeneko eibartar ori gogaitu egin zan jenteara areikin eta bota eban: "umeekin eta "figu-ratzen" dauan jentearekin beteta nago". Eta ni be tea-tru aretan "figuratzen" egoan jentearekin iguinduta gel-ditu nintzan.

Ori alderdi bata da. Ortik aurrerago oraindik beste bat dago.

Teatrua —eta beste edozein arte— oso gauza serio batzuek dira. Artistak ezin leikez izan marioneta pro-fesional batzuek. Teatru egileak erri-kontzientzia izan bear badau, bardin antzera antzezleriak be erri-kon-tziantzia bat izan bear dabe. Antzezleriak erriaren ser-bitzurako barik, interes partikular batzuen labore joka-tzen diarduenian, orduan bai "teatru" bat egiten diar-duela. Neretzako ezta "testigu" batzuek, profesional merke ta ots batzuek baño.

Bilbao-n teatr uegileak izan diranean, euki izan ditue interbiu batzuek eta gauza barregarri —edo tris-tegarri— batzuek esan ditue. 1967-26-VIII garreneko "Hierro-n" esaterako: "Bilbao es al menos uno de los pocos sitios donde los locales se llenan... sé hasta don-de de sí la taquilla". Au da, teatrua be konsumora-ko-merkatuan beste artikulo bat da. Eta ez arriaren defentsarako arte bat.

Edota 21-VIII-67 garreneko "El Correo Español-El Pueblos Vasco-n": "Tuvimos hace tiempo la suerte de encontrar una mujer excepcional, María Gonzalo, pueri-cultura diplomada. También tenemos una doncella sen-sacional, Fany... Tenemos un chalecito en la sierra. Sin teléfono, claro"... "en el teatro hay cada vez más com-petencia. Porque esto se ha convertido en un nego-cio". Laburtzeko, "umezaintzalle diplomatu" bat, kri-xeda bat, eta mendi bixkarrian txalet bat... Gizon ori ni neutzako beñipein oso gatz izango da B. Brecht-en ideien testigu agertzen.

Orretara ba, teatrua erriaren osasunerako barik, merkaturako beste artikulo bat —entrenenigarri kasu onetan— dan bitartean "justoentzat eztago bakerik".

A. ZELAYETA

Karkatu eidalá Irailla-ren 3-ko ZERUKO ARGIA-n idazten duan Deba-ko korresponsal trebeak. Oso gusto-ra irakurri nuan bere karta. Deba-ko Euskal Meza, ze-zenketak ta beste Sanroketako erriko jaiak ederki oso esplikatzan zituan. Zezenketa gaiari eltzean, festa au ez dala gurea zion. Ez nioke miñik eman nai, baiña gai onetan oker xamar ote dabillen Deba-ko Antziñakoa pimatzen duen korresponsala iruditzen zait.

Barkatuko al-dit eta barkatuko al-didate baita ere irakurleak nere gaurko artikulua. Egiya esan kezka an-diz ari naiz auxe idazten. ZERUKO ARGIA-ko beste korresponsal batek bere erriyan nabaitzen dan lan-krisisaz ematen digu berri. Gauzak orrela dirala gaurko nere gaia egokia al-da?

Ortega q Gasset-ek diyo euskaldunak, naparrak sor-tu zutela toriatzeko artia, eta gero andaluzak abilidade ori bikaindu ta osotu zutela. Dana dala, gure errietako paper zarretan zezenetaz asko itzegiten da. Naparrutik ekartzen zituzten zezenak erri-pesta nagusietarako. Ori zan oitura.

Nungua zan Martintxo, Goya pintorearen lagun pa-matua? Egiya ote da Oyartzen-en jaio zala? Egiya al-da bere denborako torerorik pamatuena zan Martintxo au Deba-n iltzala?

Ez da oraindik denpora usko Motriku Ayuntamen-tuko paper zar batzuek ikusten ari nintzala. Paper oi-etan Oyartzungo seme aspetsu zan Aita Mendiburu je-suitaren pasaizua nabarmen nabaitzen zan. Alegia, Aita Mendiburu-k mixio batzuen bukaera zala-ta Motriku-ko Ayuntamentua zezenak debekatzea beartu zan. Aitza-kia? Neska-mutillak berandu erretiratzen zirala zezenak ziranean.

Bembowski eskritore italianoak lenengo gerratearen bukaera —joandanekeo gizadian— Lezo-ko plazan izan-du zan aurrenengo korridaren berri detalle guztiakin ematen digu. Izan liteken politena bere kontazua. Gure asaben oiturak ederki oso azaltzen ditu.

Arras, Prantzi-ko zitudadeko museoan Gipuzkoa-ko Donibane-ko korridaren kuadro eder bat dago. Bikaina

benetan. Xeetasun guziakin. Garbi-garbi azaltzen da bertan, plaza erdian dagon zezena Lastur-koa dala.

Joandanekeo gizadian Deba-n bazan torero kuadrilla. Deba-ko torero bat, Manuel Eulia —eulia, ori izango zan bere opiziyua— Azpeiti-ko plaza nagusian iltzan banderitak zezenari ipintzean. Zezenak ill zuan. Orain urte mordoxxa bat nere erriko amona xaar bati entzuna naiz, berak bere amari entzundakoa. Manuel Eulia oso mutill ederra zala. Aldalur azkoitiar apaiz eta mu-sikalari pamatuak, Azpeitian bere bizi guzian organista izand zanak, zortziko oso negargarri bat ipiñi zion eriotza oni.

Azpeitin ere bazan beste torero kuadrilla bat. Don Ignazio Perez-Arregi lege-gizon ospetsuak esan izan oi dit bein baño getagotan. Bere aitona zan kuadrilla orren matadoria. Don Vixente Arregi, Vixente-txiki ez-izenez. Juzgaruko sekretarioa bere opiziyoz. Baño toreroa ere ba zan. Perez-Arregi jaunak diyo bere etxe-ko ganbaran txikitan ikusia dala bere aitonaren torero soñeko pus-kak.

Bein baten Santander probintziko erri batera kon-tratatu zuten Azpeitiko torero kuadrilla. An sortu omen ziran itxilluak! Vixente-txiki ezin inundik, egi-nalak egin arren zezena ill eta jendia asi da, bere one-tik aterata, karraxika: ¡A la cárcel, a la cárcel!

Baño egiñak-egiñagatik Vixente txiki ezin zezena ill. Aundiya omen zan, arriskugarriya oso. Ta jendia ixildu gabe: ¡A la cárcel, a la cárcel, batez ere Vixente-txiki barreran, ixkutalekura iges egiten ta andik irten nai ezik ikusi zuanean.

Orduan kuadrillako danak gero ta larriago esan omen zioten Vixente-txiki-ri:

—Aitze al-dek zer esaten deben?

—¡A la cárcel, a la cárcel!

Ta Vixente-txiki ixkutalekutik erantzun:

—¡Ai an banetxeok!...

JOSE DE ARTECHE

Amuebladora

1927-1967

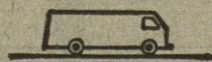
COMERCIAL HISPANIA

«URTEBURUKO SAL-NEURRI BEREZIAK»

		LEN	ORAIN
LO-GELAK	— Bikaiñetik gorakoak ...	10.000 pezta	6.980 pezta
"	— Bikaiñetakoak	12.000	9.990
"	— Goi-maillakoak	27.450	22.435
IRUKOITZAK	— Bikaiñetik gorakoak ...	4.750	3.785
"	— Bikaiñetakoak	11.800	8.890
"	— Goi-maillakoak	26.500	22.320
SOFA-OGEAK	— Bikaiñetik gorakoak ...	3.890	2.100
"	— Bikaiñetakoak	9.100	6.560
ERREDIZ-OGE (oge bat)	— Oso egokia	2.475	1.980
ERREDIZ-OGE (bi oge)	— Bikaiñetakoak	11.400	9.620

GAÑERA, 50 ERATAKO EGON-LEKU TA IRUKOITZ SANEURRI MERKEAGOTAN. MAILLA TA PREZIO GUZTIAKOAK.

URTEBURUKO ZOZKETA NAGUSIA

(50.000 pezta zozketan; datorren Aben-duko 31'garrenean, eskribau aurrean zotz egiteko).

AMUEBLADORA COMERCIAL HISPANIA

BIDASOA ALDEAN: San Marcia], 12 - IRUN

DONOSTIA'N: Moraza, 3 ta 14

ORIA ALDEAN: Eibarrena, 4

VILLABONA - Cizurquil

GIPUZKOA OSOAK ENTZUN BEZAI

Atozte ikustera.—Joan-etorria bi pertsonentzako utsean, duan, gure kontura.

Nork KUKURRUKU!!!

Ollarrak

ollotegian?

...Ez. FAGOR'ek

sukaldian

Eskual Liturjiaz

Zonbait aldiz entzun izan dut. Eskual Herrian, Eliz-liturjiaren berritzea arras ederki eta laster egina izan dela. Jendeak ongi ihardetsi duela eta beste. Eta daukat nik ere, egia dela. Ordea zonbait oharpen gogoratu zaizkit egun hotan eta nahi nituzke hemen argitaratu.

ESKUAL ITZULPENAK

Ekinaren bortzean, nik uste, egin izan zan Gipuzkoako Zumarraga Herrian Eskual Herri guziko liturjiari buruz, biltzarre bat. Mugaz bi aldetan, eskual liturjiaz kargatuak direnak elgarretaretu ziran. Meza-ko otoitzguzien eskuaraz itzultzeaz solas egiteko eta erabaki zonbaiten elgarrekin hartzeko. Zonbait denboraz, probintzia bakotzak bere Herri-mintzairan emanen du Meza eta geroago, Eskual Herri guzian eskuara bera eman izanen al da? Zendaiko? Eskualdunak elgarretaratu direlarik, izan diten edozoin probintziakoak, denak mintzaira molde berean eman ditzen Elizkizunak. Uste dut berritzapen hau ere jendeak errexki onartuko direla, ezer honela Eskual Herriko Elizan batasun gelago izanen baita Elizako egitekoetan.

Beharba, astean, ez dute denek errexki konprenituko eskuaraz egina izanen den itzupen bakar hori. Baina jendeak ez ote du laster ikasten gauza berria?

Gisa batera edo bestera, Herri guzietan apezek ongi esplikatzeko badute, jendeak aditzen ez dituan hitzak argituz, iduri zait ez dela nekadura edo eragozpen gaiagorik izanen eskual herrietan.

Egin ditaikena da ere, meza-aren eskual itzulpen bakarra liburutxo batzuetan agertaraztea eta lekuan lekuko hitzekin esplikatzeko lekuko jendeak ongi aditzen ez ditau hitzak. Esplikatzeko hau egin litaikela orrialde edo paia bakotxaren pean edo oñio liburutxoaren azken paian.

BESTE ELIZKIZUNAK ERE...

Baditaike, orai baño lehen bermatu behar zela eskual itzulpen bakar bati buruz. Baina iraitik gerora bermatuz ere, ez da oñio berantegi. Mezako otoitzez bestalde, Eskual Herri guziarentzat behar ginituzke itzulpen berak bai kantuen sailean, bai otoitzzen sailean, bai eta ebanjilio-epistolen sailean. Ez da, segur, egunetik biharrera egin daiken lana! Hats haundia, iraupen luzea, galdatzen duan lana ditaikela. Baina dena den egin behar den lana dela ere, ez da dudarik.

NOLA JOKATU?

Gaztetaz kargatuak diran omonier-apezek behar lituzkete eskual probintzien artean elgarretaratzeko egun batzu muntatu. Egundak anitzinetik artoski apailatu behar litaizke elgarrekin egin izanen den liturjiari buruz ala nola hitzartu eguneko, elizkizunak, dela kantu, otoitz eta irakurtze, denak eskuara berean ikas-araziz elgarretara bil litzizken gazte guztieri. Gisa hortako entseguak emenda balitz eskual probintzien artean, iduritzen zait eskualkiak eta eskualdunak berak batasun gaiagorik buruz bidatzeko litaikela. Ageri da holako zerbait batasun buruz axolatzea eta bermatzea ez litaikela nehoen kaltetan, denon onetan baizik.

GEXAN LANTZIRI

Aita Santuaren Ondoko «Gotzai - Aolkua»

Gertakizun ospetsua degu laster Eliz katolikuan. Illabete onen beraren azken aldean, 29-garren egunean, Mikel goiain-geruaren yaian, alegia.

1967-garren urteko eliz-gertaririk nabarmenena ta aundiena izango da zalantzik gabe.

Eliza lurrean danetik, Aita Santuaren ondoan Gotzai-Aolkua, lenengo aldiz, egingo duan Bilkura.

(Goztai-Aolkua, erderazko paperetan «Sínodo Episcopal» deitzen dutena da).

Aita Santuaren beraren ondoan; ta Aita Santua bera edo bere ordezkari bat, Bilkuraren buru izango dala.

Eta illabete onen azken aldera urbiduz goazen bezela, paperak ere asiko dira, noski, «Goztai-Aokuaren» billerak ekartzen ta arrotzen; ta ugari ekarriz gero.

Nortzuk

Nortzuk izango Gotzai-Aokuaren kideak...? Elizaren Patriarketatik ta Erroma'ko Kongregazioen buru diran Kardenaletatik 20 bezelatsu. Gotzai-yardunek, munduan, 60 bezelatsu dira. Orreik bialitako ordezkariak, 150-raiño iritxiko dira gutxi gora-bera.

Baiña gotzai-yardun batek 4 ordezkari izango omen ditu geienez.

Ola tinkoturik dago artarako: gotzai-yardun txikiak ta apalenak, ere, euren ordezkariak izan ditzaten «Goztai-Aolku»-billeratan.

Erlijosoen artetik, ere, 10 lagunek esku artuko dute Aolkuan, amarrak Nagusi Orokarren Batzak aukeratuak izango dirala. (Nagusi Orokar erderazko Superior General da).

Ta azkenez, Aita Santuak berak 100-dik 15 lagun aukeratuko ditu.

aBiña, kontul gainetako kide guztiak, ere, Aita Santuaren baimena ta ontzakoa izan bear dute.

Gaiak

Gaiak. Erabili bear izango dituzten ekaik, billeratarako egitaraua (programa) ta deia ere: ori dana Aita Santuaren kontu dago.

Baita Aita Santuak aztertuko ditu artutako erabakiak; ta oneik indarra izaten asteko ere, Aita Santuak ontzat eman bear izango ditu.

Zer izango; ta Zertarako Gotzai-Aolkua

Zerbait Elizaren erdian kokatuko dana, Eliz guztia zuzentzeko bere luze-zabalera osoan.

Zerbait Elizaren buruan egongo dana, onen erabakigai ta prolema guztiak arakatu ta argituko dituna.

Aita Santuaren ta munduko gotzaien artean alkargoa ta lankidetasuna batu ta azkartu ta indartuko duana.

Emendik aurrera ezta, lenago bezela, izango, gotzai batek bat bederaren ta bere eliz-barrutiaren auziak, igidurak, buruaustak ta erabakigaiak auzetuko dizkiola Aita Santuari, onek lagun dezaion, arei danei, aterabide ona, bear bezelakoa ematen.

Goztai-Aokuaren billerak eztira orretarako izango.

Ara yoango diranak, lurbira guztiko gotzaigoaren ordezkariak izango dira; ta gizadi osoaren erabakigaiak ta buruaustak ta kezak eramango dituzte billeratar.

Egia. Gotzai-Aokuaren billera orreitan, ezta gotzai-batzarkidegoa Batzar Orokarretan bezin argi ta ikusterraz agertuko. (Goztai-batzarkidegoa erdal teolopietan «colegialidad episcopal» esan oi dutena da).

Baiña, alde lurbira osoko gotzaigoak autatuak ta igorriak izango dirala an bilduko diranak; ta alde, gotzaigo oso arren ordezkariak ta eran-

tzukizuna (responsabilidad) berengan eramango dutela, gotzai-batzarkidegoaren zati bezela izango dira; ta ez xoliki, aren ezaugarri ta ondorio, bai ta aren agiri ta garbitasun ta lekuko ere.

Orregatik, bilduko diran gotzai areik ezituzte norberaren ta bat bederaren iritziak eramango ta aldeztuko, aukeratzaille ta bialtzaille izan ziran gotzai-yardunen usteak, yoerak, t.a. baiño...

Beste aldetik berriz, Gotzai-Aolkua Batzar Orokarrek baiño malguagoa ta zauliagoa ta erabiltzeko errazagoa izango omen da.

Zergatik...

Ba «II-garren Batikano» Batzar Orokarrean, 2.500 lagun ba omen ziran.

Eta yakiña, ainbeste yende zirelarik, etzan erraz danak batera etortzea ta bateko bidetik yoatea.

Aita Santuaren ondoko Gotzai-Aolkuko lagunak berriz, geienez, berreun bat izango dira. Ta orreik ariñago ibilli ta errazago ta batuago lan egingo dute, egin.

Kondaira txiquia: Noiz ta nondik sortu zan Gotzai-Aolku ori

Ori argi ta garbi yakiteko: «II-garren Batikano» Batzarrean liburua idikitzea besterik eztegu. Euskeraz idatzi-ta dagoana; ta «6-garren Paul Aita Santua ta «II-garren Batikano» Batzarra» deitzen dana, alegia.

Ara zer dion: a) 23-garren Yon Aita Santua il zalarik, 6-garren Paul-ek Batzarrean 2-garren Aldia idiki zuanean, idikieraren beraren mintzaldian, orra nola yakitera eman zuan: «Goztai batzu artuko zituala bere ondorako, munduko gotzaien ordezkariak bezela; ta arein laguntzaz zuzendu ta zainduko zuala Eliza, Aita «Santuaren lendakaritza, beti ere, ondo gorde-ta. Orra, argi ta garbi, gotzaien «batzarkidegoa aditzera eman da». (Liburuaren 23-garren orrialdean).

b). Geroago, 4-garren Aldiaren asierako mintzaldia idaztean, ona zer dion liburua: «Berdidiaren amaieran berri aundia eman zien yakitera Aita Santuak Eliz-Gurasoei: Gotzai-Aolkua irasi ta egin gogo duala, berriz laguntzeko Eliza zuzentzen ta eraentzen. Eta Gotzai-Aolku ori, berak aukeratuak kardenalez; ta gotzai-yardunek ordezkariutako gotzaiez; ta erlijiosoen ordezkariak, ornitua izango dala. Ta naiz gotzai-yardunen ordezkariak, naiz erlijiosoenak, berak oniritziak izan bear ko dutela izan».

«Aita Santuak berak deituko dituala, arein laguntza ta arein oalkuak ta arein argiak bearrezko zaizkiola, irudituko zaionean». (197-garren orrialdean).

d). «Aita Santuak yakitera eman zienean Abai, bere laguntzarako Gotzai-Aolkua eratu nai zuala, danak, esku-zarta beroz, txalo ta txalo yo zioten Batzarrean». (198-garren orrialdean).

e). Taize'ko komentuko fraide protestanteak ere gores-goretsi zuten 6-garren Paul Aita Santua, Gotzai-Aolkua egite orregatik, liburuan bertan ageri danez:

«Eta gero egunkari-berrikariekin solasean ari zalarik, Max Thurian'ek agertu «zien, Aita Santuak bere ondorako ta laguntzarako, Gotzai-Aolkua sortzea, Batzar onen gauzarik nabarietako bat izan dala». (199 orrialdean).

«Ta Max Thurian'ek uste duanez, Gotzai-Aolku orretan, pizkaka-pizkaka ta denboraz, laikoek ere sartuko omen dira, Aita Santuari ta gotzaiei laguntzeko». (200 orrialdean).

Goztai-Aolkua, instituzioa (izate) bezela, betikoa izango da. Baiña lagunak edo kideak, aldikoak ta urtean-urtean ere aldatu ahal izango diranak.

Itxoin dezagun pizka bat, illabete onen azkenetaino, Aita Santuaren ondoko «Goztai-Aolkua» egingo dituan bilkuren berri argi ta garbia yakiteko.

Ba ezta dudarik, egunkariak ta aldizkariak leku aundia emango diela.

YURRE'TAR YULEN

JOSE ZINKUNEGI'REN OPTICA BERRIA DONOSTIAN

HERNANI. 4

URTIETAN LAN OIETAN OITUA
BARRUAN DANAK EUSKALDUNAK

o y a l s . a .

Oyal eta eforru almazena

Paregabekoak

Bikañenak

GARIBAY, 4 - TELF. 14304

DONOSTIA

Baserriaren alde

EUSKAL ETA ERDAL

Caja de Ahorros Municipal de San Sebastián

Banen baneko aziyak
Ongarri ta abonoak
Belar Zuloak

Erosi edo berritzeko diru
aurreratzea

Baserri, lur-tresnak ta abar

Torelavega'ko Perira joan
etorriak.

1.896

1.967

GIPUZKOA'KO PROBINTZI - ERATETXEA

(Caja de Ahorros Provincial de Guipúzcoa)

Zure diru bearretan gure
«PRESTAMEN SERBITZARITZA» (Servicio de Préstamos)
balia zaitez

Zure baserria erosteko edo obetzeko
Zure Arrantz-Ontzia erosteko edo obetzeko
Aberea —azienda— erosteko edo obetzeko
Baratzeko frutuak obetzeko
Jakinbidean jarri zaitez Donostia'ko gure
7 ofizinetan eta Probintziako 59 sukursaletan

HERRIAK ETA GIZONAK

nazio-arteko-unea

La Habana'ko gizonak

RIKARDO ARREGI

O.L.A.S. Behe Ameriketako erreboluziogilleen antolake-ta bat da. Organizazio onek biltzarra izan du La Habana'n eta berriro «elkar bizitze paketa» delako politika, Ameriketa'n erreboluziorako biderik egokiena armen bitartez burruka egitea den edo, sobietikozale diran komunista partidu- eta castrista diran organizazioen arteko gorabeherak eta, eguneroko eztabaida askotara azaldu dira.

Izan dira Fidel Castro ta Ego Ameriketako partidu komunista batzuen artean eztabaida gogorak. Ara gehiago, Sobietikoen Batasunak Behe Ameriketako zenbait gobernu militar ta konserbadoreekin artu-eman komerzielak dituelako La Habana'ko biltzar ortan mandatari batek baiño gehiago itz gogorak esan ditu sobietikoen aurka.

Bestaldetik «aginte beltza» asmatu zuen Estatu Batuetako beltzen gidaria ere La Habana'n arkitu zen eta Behe Ameriketa'n gerrilleroak daramakiten burruka eta bel-

tzak Estatu Batuen barruan egin behar dutena elkartu egin zituen eta burruka berdiñaren agerpenak zirala adierazi zuen. Ba dira, berez nahiko gertakizun eta esate errealdade batzuek pentsatzeko ziria sartzeko.

Sobietikoen Batasunak Estatu Batuekin «elkar bizitze paketsu» delako politika ahal den ondoena betetzen saiatzen dira eta Viet Nam'eko gudua ez balitz politika ori errealdade oso bat izango litzake. Orregatik kosta egiten zaio nun nahi, eta Behe Ameriketan ere, politika ori arriskuan jarriko duten gudu txikien errealdadea onartzea. Kosta egiten zaio esan dut eta ez debekatu ta galerazi egiten dituztela. Ba dira komunista partiduak, Venezuela'koa bezela, gerrillen kontra mintzatu diranak eta gerriletan dabilizan komunistak bere baitatik bota dituztenak. Baiñan, baita ere, ba dira Castro'ren planteamentuak ondo ikusten dituztenak, Uruguay'ko komunista partiduak be-

zela. Gaiñera Ego Ameriketako castristak ondo dakite erreboluzioa ta gudua egiteko garaiean sobietikoen laguntza- ren esperantzarik ezin dutela izan baiñan gerrillaren bitarte- z Herri batean erreboluzioa agintari aterako balitz erreboluziogille oientzat kasikan eziñezkoa izango litzake Herri berria gobernatzea ta erreboluzioa bete ta iraun erazitzea sobietikoen laguntzarik gabe. Orregatik, sobietikoen aurka egin dituzten itzaldiak irakurtzerakoan ez da pentsatu behar au erabat baztertu nahi dutenik. Gauzak bere lekuan jarri behar dira.

Ala ere Sobietikoen Batasunak daramakin politikak di- tuen dudak, leguntasunak eta imajinaziorik eza, makiña bat kezka sortu erazten ditu. Stalin'ek ziona, erreboluzio le- hendabizi estatu batean sendotu behar zela, oraindikan ere sobietikoen gidarien ametsa dela dirudi. Amets orren kon- tra mintzatu dira La Habana'n bildutako gizonak.

KOLABORAZIOAK

ISRAEL: arrazoia ta indarra

"Mundua erdibitzen jakin duen gerla" dei egin gene- zioke Israel-arabatar estatu artekoari.

Izan ere, mundua atal bi egiña lotu da. Alde bietakoek beren arrazoia ematen dituzte:

Israelitarrek arabetarrek Akabako itsaskolkua moztu egin ziotela juduei diote.

Arabetarrek ordea, juduei inperialismua botatzen diete aurpegira.

Zeinek arrazoi?

Ez da erraz erantzuten, batez ere bietariko bat ere garbirik ez dagoalako.

Izan ere, Israel gerla hasi zan egiten "zaratotsez", baiña ejiptarren probokazio ta zirikatzea txito nabarmen zan ordurako.

Israelek ez zuen, egia esan, beste erremediorik. Juduek, hiru milloi eskas izanik, nola burrukakuko luketen ehun milloi arabetarren kontra aurretiko kolpea eman barik?

Arabetarrek pozik hilgo zituztekan judu gatzia ahal izan balute ta beren asmo gaiztoa ondo urten ez zaielako "agresore" deitu juduak.

Baiña dena esateko, juduen jokabidea ez zan izan bat

ere garbia Israelen zegoan arabetarrei buruz, berauek txakur modura egotzi baitzituen.

Baiña Herri txiki baten sortzean, askatasuna ta segur- tasuna gordetzeko, bide gogor ta bortitzak hartu egin be- har dira. Ta Israelen sortzea ez zan gostarik bako ta se- gurua.

Gaiñera arabetarrek nolako eskubidea zuketeen Isra- elen? Antziñan harma bidez ohostu zuen ta harezkero ber- taratu ziralakoa, noski. Judu asko egotzi zituzten haiek orduan mundutik zehar.

Ta egun batean, juduek, guztiz elkaturik, aberri zaha- rrera itzaltzeko erabakirik, ekintzan dihardute. Ta erdietsi ere bai.

Orduantxe hasten dira ba lapurren dea-darrak. Marxen "eukitea ohostutea, ebastea da" egia bihurtzen da.

Israel basamortu bat zan arabetar atzeratu ta fanati- ku- en eskuetan. Juduek, ordea, etorri ta laster zoragarritzko ortu loratsua bihurtu dute.

Aurrerapenaz emoite gehiago ateraten diote lurrari ta

oraingo Israel haurk arabetarren kezakia pizten du. Herri langille batek hauzoko alfer gerlazaleen gosea izeki du. Ta hau dala kausa, hasarreak, tiroak, mehatxak eta batza- rre "izkutuak" gehitu egin dira.

Baiña oraindik ba da gauza bat, ni harritzen nauana. Arabetar intelektualek agri bat osatu dute munduari era- kuste-ko nolako eskubideak dituzten arabetarrek hauzi hontan.

Arabetarren jokabidea ta helburuak beren erlijioak emanda dagoz. Munduaren salbazioa mahometismua dala bide egin behar dute "Gerla Saindua" bitarte. Honetara Ipar Afrikan zegoan herriak zapaldu ta arabetu dituzte helburu berau harturik: "Hizkuntza bat, erlijio bat, herri bakar bat".

Ta orain beste herrien gizabaloak hain gitxitat euki dituztenek inperialista eta menperatzaile esaten diete aus- sarki juduei.

Handien arrazoia, sarritan, luzaroan lapurretaz euki dutelakoak besterik ez dira.

XABIER KINTANA

ETXEKO-ANDRE: IRAUN ARAZI ZURE
ARROPEI ONOKO JABOI ONEIN:

JABON LAGARTO

Zure garbiketa makinaz egiten ba'zazu

ATOMIZADO LAGARTO — jaboia erabilili beti

Eskuz ba'zabiltz. LAGARTO — jaboia bear dezu erosi

JABON LAGARTO, garbiketarako jaboia bakarra

Etxeko-andrearentzat nerkamerik egokiena,

JABON LAGARTO!

TRANSPORTES

azkar

ERAMAN - EKARRIRAKO KAMIOI AUNDIAK

Donosti'tik egunero:

Bartzelona, Zaragoza, Valentzi, Madrid, Oviedo,
Gijon, Iruña, Bilbo eta Gazteiz'era.

Astean iru aldiz:

Sevilla, Lugo, Coruña, Orense eta Vigo'ra.

Eustasio Amilibia, 13 ta 14 - DONOSTIA

Tefnoak.: 25.457 eta 26.987

IKASLE SENDIARI
NEGURAKO ETXEBIZITZA
ESKEINTZEN ZAYO
ILLEKO 4.500
Urrutizkifia: 97-719
DONOSTIA

inter
radio tv

Saltzaillea:

CENTRAL DE MATERIALES ELECTRICOS S. A.

Beste edozein markakoa baiño
iru aldiz berriago ta gaurkoagoa

Ordaintzeko erreztasun aundiak

BERTSO BERRIAK

- 1 -

Lurtarrak illargira
len jarri nituan,
ta zeruko argiak
zabaldu zituan.
Aintzakotzako askok
artu etztuan,
etxean zorionak
izan genituan...
bertsoak sortzen dira
buru ornituan.

- 2 -

India'n gosea ta
onuntz diru billa,
jaio ezker eman ditut
nik pezeta milla.
Pekatu diote
bei aragi illa,
jan baño nalo dute
elektrika silla,
sinismen ori dana
gosez il dedilla.

- 3 -

Lendakari Indi'ra
Gandi andrezkio,
bere aldakuntzakin
gaur onela dio:
libre dezu aragi
ta jan gosetio,
pekatuaren beldur
dezu oraindion...?
ipuñ zar olek utzi
bein betiko, Indio!

- 4 -

Bakoitzak bere izkuntza
ta bere oiturak,
utzi, bere bidean
dijoazela urak.
Okela jan zazute,
ez egon beldurak,
bestela naiko lanak
izanikan lurak,
aragia gixatu;
eltzera ezurrak!

- 5 -

ONU, dakizutenez,
dago Nueva Yor'en,
lurreko aberri gainak
sartuak barrenen.
Amerika lenengo,
Errusi bigarren;
besteak an eztute
balio bi laurden,
indarraren mende
orra nola gauden.

- 6 -

Viet-nam'en dabilta
urte ta urtetan,
erabakirik gabe
ONU'KO juntetan.
Orain berria sortu
Jesus'en lurretan,
Judas an arro dabil,
arro, bai, benetan,
beldur det aragian,
beldur ezurretan.

- 7 -

Erabaki nai dute
ONU'KO maikuak,
artu dituzten lanak
ba-dira naikuak.
Burumakur, asarre,
Dayan'ek moruak,
Egipto ta Jordani,
berdin Siriak,
Lur Santuko auziak
dira serluak.

- 8 -

ONU'N egingo dute
eundalako masa,
lurtarra engañatu;
neri gutxi pasa.
Gauz extuak daude-ta
ni ez nago lasa,
atomika ezpada
lertzen, burni-jasa,
lagun deigula eman
zigunak arnasa.

- 9 -

Arren, ez al zaigu ba
gera zabalduko,
Aita Santuak dio
otoitz egiteko.
Lengo naspillarekin
ez ezagutzeko,
gizatasuna danok
beti azaltzeko,
pakea eskatzen du
alkar ez iltzeko.

- 10 -

Mundu guzia dago
ONU'KIN minduta,
gera sortu baño len
etziran biltu-ta.
Zer egin ezakite;
erdi umilduta,
bakoitzak bere erruak
esamiñatuta,
kopetari eldurik
lotsez lotsituta.

LUIS ERREZOLA
TXIMELA

NERE BORDATXOTIK

Basarri

Etzun jendeak arrazoiaren pal-
tarik.

Igandeko estropadetan burru-
ka latza ta estuasun gogorak
izango zirala sinisturik zegoen
jendea.

Alaxe gertatu ere.

Amar segundoren tartean lau
ontzi sartu ziran arraira. Au nai-
koa da beste gabe; onekin esana
dago dana.

Zalapartak, ixkanbillak eta kon-
pondu-eziñak izan zirala estropa-
dak asi aurretik?

Ala esan zidaten Igeldo maga-
letik jetxi nintzanean.

Nik, ordea, estropadetzaz itze-
gin nai nuke, ta ez aurreko ziki-
llu-saltsatzaz.

Aspaldiko urtetan ez bezelako
arraun jaia ikusi gendun. Pixka-
tean ondo gogoan izateko modu-
koa.

Gure gazte denborako burru-
kaldiak etorri zitzaizkigun burua.
Orduan, jun dan igandean beze-
laxe, uskerizko, alde ateratzen
zion lenengoak bigarrenari, ta bi-
garrenak irugarrenari.

Indar neutuak izaten ziran; ba-
tzutatik bestetara oso alde txikia
egoten zan.

Ontzi batzuk besteeri minutua
ta minututik gorako bentajak ate-
ratzen asi ziranen, arraunzale
askok au esan zuten:

«Estropadak jun dituk pikotara;
galdu ditek beren grazi guzia.

Pasaitarrak aintzat artzea me-
rezi zutenak zirala pentsatzen
nun. Eta ez nenbillen oker.

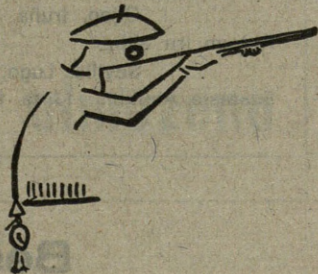
Igandean, San Juan'ek, kontra-
riorik etzun izan aldamenen.

aJizkibel eta Errenteri gerta
zitzaizkion alboan.

Nai zitun guziak egin zitun
aiengatik. Erlojuaren kontra baka-
rrik jotzeko bezela zan.

Eta, San Juan'ek lan bikaña
egin zun. Onen onenak, Ondarra-
bi'k, amar segundoren alde ken-
du zion.

Nola mereziko etzun ba aita-
men geizeago?

Nolatan baztertu ziteken ain-
tzakotzat artu gabe?

Asiera pattala eman zun oso
Ondarrabi'k.

Oker aunditxo iruditu zitza-
gion uraxe. Segundo batzun pikar-
dia izan zan an, gero danak erre-
meritzeko abildadea izan bazun
ere. Zortzi egun lenagoko erren-

tatik bizitzeko moduan zegoen On-
darrabi. Amazazpi segundo zeuz-
kan bere alderako.

Etzan ordea orrekin konporme.
Bigarren aldiz aurrea izatea nai
zun eta bete zun bere ametsa.
Jokalaria dirua galdu zutela?

Bigarrenari bederatzi edo amar
segundoa kentzea pentsatzen
zula?

Arrixku aundikoa da beti «oin-
beste segundo baietz» izenda-
tzea. Legezko asiera eman balu-
te, bear bada, berenarekin irten-
go ziran, baña amarretik zortzi-
tan izaten da bat ezpada bestea.
Dexkuidorik txikiena naikoa da
berri ain indar neurtuak diran
tokian, plano guziak biurritzeko;
zuri ikusten zana erabat bezteko.

Gertatuak gertatu, lenengo iri-
txi zan Ondarrabi. Ta, au gogo-
izatekoa da, noski.

Estropada bikaña, zoragarri ta
gogoangarria Orio'k eta Lasarte'k
egin zutena ere.

Orio, bein bear da, oso goian
gelditu zan igandean. Bigarren
saria etxeratu zun lana latz egi-
ñik.

Orio ta Lasarte, Lasarte ta
Orio, olek ziran aste guzian jen-
dearen agotan zebiltzan izenak.
Ba-zirudin dema guzia or zegola;
ba-zirudin biak bakarrik zirala
neurtzekoak.

Geientsunak Orio'ren aldeko
grina agertzen zuten, eta asma-
tuak dirala aitortu bear.

Eztago orregatik Lasarte'ren-
tzat zer esan aundirik.

Daukan sona ta famaren din
dala erakutsi zigun.

Gaiontzekoak gaiontzeko di-
rala, aurtengo estropadak sortu
duten giroa da txalagarri.

Giroak laguntzen eztula, neka-
zariak eztu ezer baliozkorik egi-
ten. Ezta estropalariak ere.

Giroa galdu samartua zegoen;
arraun-jaia azkenetan zala zirudin
aurreko urte batzutan.

Txertu berriak erantsi zaizkio
zugaitz zarrari.

Berpizkunde garaia iritxi dala
dirudi, alde batera.

Alare, gure iritzi, arraun-jaia-
ren berpizkunde osoa loratzen
ikusi nai badegu, diru-sariak aun-
ditu ta marduldu bear dira.

Garai baterako sari ikaragarria
izango zan eun milla peztakoa.
Gaur egunerako ezta ezertxo.

Urte guzian saioak egiten ari
diran mutillak, udaberri, uda,
udazken eta negu nekepean da-
ramazkiten mutillak, ori baño zer-
bait geizeago merezi dute.

Amalau laguneren artean parti-
tzen, banatzen asita, eun milla
peza ezer gutxi dira gaurko.

Poztasun geiago bear dute be-
ren gorputzak zailtasun oietara
jartzeko.

Jaungoikoak bakarrik daki bi
estropada egunetan Donosti'n
zer diru gelditu dan. Ba-dira bes-

te jaialdi batzuk, Donosti'ri, bear
bada, mundu zear fama emango
diotenak, baña etxeko ahkara
ezer ez dakarkitenak.

Ez ekartzea pekatu txikia da.
Donosti'ri diru asko koskatzen
zaizkion jaialdiak, esan nai nuke.

Arraun-jaia aurtun artu dun
goi-mallari eustea nai badegu,
auxe ikusten det bide bakarra:
sariak gizenetzea, diru geiago ba-
natzea. Doblatu egin bear dira,
gutxienez.

Aurrerantzean aurtun bezelako
estropadak izatea nai badegu,
aurtengo moduan saiatu bear du-
te mutillak, etenik gabe arrauna-
ri ekinaz.

Norbere izen onagatik, tema-
gatik, augatik edo arigatik egiten
da au urte batean. Gero, kontuak
ateratzen asita, neke ta sakrifi-
zio guziak zein etekin exkaxa
eman duten ikusitakoan, otzera-
tu egiten da jendea, arrazoi aun-
diz.

«Oneraño iritxi gaituk —esa-
ten dute— baña emendik aurrera
etxeok pasatzerik. Naikoa diagu
ontatik».

Trinidadoko plazan ere jende
asko bildu zan jun dan igandez.
Azpeiti'ko «Arria» anaiak ikusi
genitun Leitza'ko Astibia iruga-
rra ta Olano'ren aurka aizko-
ran.

Pozik eta gustora egon zan jen-
dea, arranak ezik.

Azpeitiarrak aixa nagusitu zi-
ran. «Arria» anai zarra, batez
ere, aundi ta bulartsu agertu zan
besteen ondoan.

Aren sasoiak, aren jeikia ta jo
bearra!

Txanda librean aritzeko eztakit
bere moduko asko ote dauden
gaurko egunean. Indarrez inor ez
bezela osatzen da, ta, len gazte-
txo bazan, sasoi onenera etor-
tzen ari da. Lan txarrak eman
bear ditu mutil bikain onek, eze-
ren okerrik eztula.

Lau 60 ontzak ta zortzi kana-
erdiko ebatea izan zan bikote ba-
koitzaren lana.

«Arria» anaiak, lan olek danak
egiten, 30 minutu ta 38 segundo
bear izan zituzten.

Astibia irugarrenak eta Ola-
no'k, 37 minutu ta 4 segundo.
Egur gozo ta ondraduak egokitu
zitzaizkien. Gipuzkoarrak estua-
sun gutxi izan zuten buru geldi-
tzeko.

Egun gogoangarria igandekoa
Donosti'rentzat. Gure izkuntza
zarra guk nai baño baztertuagoa
egoten bada urtearen buruan, jun
dan igandean bere aldia zun; al-
tutik azaldu zun bere arpegia,
oraindik bizi dala adierazi nairik
bezela.

Ta... guretzat, pestarik ederre-
na ori izan zan; gure izkuntza al-
darte bizian ikustea; Donosti'ko
kaleak bere mende izatea.

ERLOJU TA BITXITEGIA

Edoardo Choquetia

Getaria, 10 Urrut. 17751 Etxekoa 22700

DONOSTIA

GURELESA

GIPUZKOA'KO TA NAPARROA'KO ESNE ONENAKIN
GERTUTAKO ESNEKIAK: ESNE PASTERIZATUA, ES-
NE SOILLA, ESNE-AUTSA, ESNE-GAINA, GURINA TA
ABAR. - EGUNDO EGUNEAN, LURBIRA OSOKO ERRI
AURRERATU GUZIETAN, ONELAKO ESNE TA ESNE-
KIAK BAKARRIK ERABILTZEN DIRA

GURELESA

GAZTE NAIZ

S . O . S .

Hau une onetan nere dei larria. Gure arazoa, guztion prolema zelakoa dan askotan aipatu degu, gehiegitan nik uste. Gure ezbearra ezjakintasunean datzala itxu batek ere ikusiqo luke. Ezjakintasuna eta kulturik ezaren aurka burruka planteatu bearrean gaude. Bein da berriro, bestek gutaz arduratuko diranik ez uste. Egin bear deguna, lenbaitlen ametsak alde batera utzi. Batzuek lengo garaitaz oroitzen dira. «Garai artako euskal giroa, kultura egarri, askatasun, t.a. Haiek denborak».

Barka bezaidate olakoak. Nik euren lanak aintzat artu nahi ditut, izan ere, garai bateko giroa ez da berez sortzen, lan eta burrukaren frutua izan oi da maizetan. Dirudienez lana egin zuten, meritu aundiko lana. Zenbait egitekotan ikasbidetzat artu bear dugun ekintza. Baiñan ez ahaztu egungo errealdadean finkaturik bizi bear dugula. Lengoa interesantea da, esperientzia ere ez dugu alde batera utzi bear. Baiñan aski da. Atzera begira gaudenean lepoa nekatzan zaigu, eta orduan bi postura artu ditezke: atzera begiratzeari utzi edo exerlekuari buelterdia eman eta lengoari begira jarraitu. Nere iritziz aurrera jarraitu nahi badugu, lenengo postura artu bear dugu. Bigarrena errexagoa da. Lepoa okertuta ezin iraun, aurrera joateko gogorrik ez edo, eta sillari buelta eman eta kito. Zerbait esan ezker, aurrera doazela diote, baiñan ezerlekuari eman dioten aldaketaz ez dute oroitu nahi. Hoiek euren postura bapo justifikatzen dute.

Lengoari begira biziitzea eskapismoa besterik ez da.

Badira bere ilusioa geroan jarriren dutenak. Gaurkoakin ez daude konforme nunbait, mundu obeago batean amesten dute. Amesten dutela esan dut, batez ere beren pentsakera igarile antzo azaltzen dutelako. Ez baitira mundua bera aldatzen alegintzen, aldaketa berez edo bestek egina sortuko dala pentsatzen dute. Bear bada euria behetik gora asten danean beste zenbait gauz aldatu ditezke. Egia esan, illargian nola bizi duteken pentsatuko balute, mesede aundia eginen liguteke bestela neiko alienaturik gaude ta.

Beraz hemen ez da naikoa ezjakina ez izatea, datoak ezagutzea, beste pausu bat eman bear dugunekin.

Ekintza modu askotan eta oso gai ezberdinetan eraman ditekete. Hoietako bat, garrantzitsuenaz izango ez bada ere, oso interesgarria noski, Zeruko Argiaren indarberritzea litzake, eta batez ere «Gazte Naiz» suspertu.

Utsune bat bete nahian, eta besterik ezian, lantxo batzuek noizbeinka bialdu ditut nere borondate onenakin. Baiñan borondatea ona izanagatik ez da aski gauzak bear bezela tajutzeko, ortarako gerturik egon bear gera.

«Gazte Naiz» orriak zer esan eta egiteko aundi bat du berekin. Gazteak asko espero degu, orain palta zaigun gazta. Orregatik euzko gazteen egarria ase lezaken eta bearezkoa dugun zerbait izan dedilla nahi dugu. Ortarako aldaketa bat gertu bear da. Ni ortarako gai ez naizela aspalditik antz emango zenien. Orregatik nere oraingo dea-darra. Batez ere nere SOS gazte idazleei zuzentzen diet eta baita ere gazteen ptolematikakin arduraturik bizi diran guztiei.

Badakit, ni gure orri onen aurrerapenentzat oztopo bat besterik ez naizela izan, borondate onenakin jakina. Nere okerra nolabait dei onen bidez zuzendu nahi nuke. Gai ontan asko lezatekenak, lanpeturik daudelako edo, ez dute ia ezertxoere egin. Nik hauxe diotet: pentsa dezatela, gazteak onen bearrean gaudela, asko espero dugula, eta gai ontan ordu batzuek galtzea merezi duela. Bestalde, naiz argitaratzerik izan ez, orri bat gutxiekin betetzendalako, interesantea zuen gogo eta iritzia bialtzea. «Gazte Naiz» nola nahiko zenuten esatea. Era onetan zuen iritziak aintzat arturik, artikulua gogozkoagoak izango dituzute. Dei larri bat idazleei, nik nere lekua gustora utziko dizutet, eta irakurleak bere laguntza eskeini bezate guztion onerako izango da ta.

MIKEL UGALDE

Izengabeari

«Urrun egoteak ez du urrun arkitzearen neurria adierazten»... Egia zion. Eta beldur aundia nabaitzen zuen. Behar bada parregarria. Gauzak errezak izanik guzientzat, danen arpegietan, bide berdinetan arkitzen ziren arpegi-etan poza ikusiaz, besteak parregurea ematen zuan. Baiñan ez, egia zion, eta egia zan... Gauz pittinak askotan urrun arkitu beharrean jartzen zuen. Eskua luzatu, malko bat ixuri, itz bat esan nahi eta ezin... «Ez amodioari atek itxi tristura ekartzen dizulako eta itxaropen izan...».

Etzituan entenditzen, etzituan itz oiek argi ikusten bere barruan itxaso zabalaren neurriko tristura sentitzen zuanean. Bestetik itz ori, gauzak askotan konpontzen dituan itz errex, xamur ori esan nahi zuen eta bere aultasuna topatzen zuan, bere ezer eza, bere berekoitasuna, eta beste esplikazio bat ematen zion: Bere nortasuna ez galtzea, libertade osoaren jabe izatea. Eta bein eta berriro besteen pozaren, besteen alaitasunaren, besteen ikuste erre-zaren nazka nabaitzen zuan. «Pozaren unea motxa izan or da, egun sentiko intzaren gixa eta parrea agiri zaion bi-tartean, hill egin da... Besterik gertatzen da samintasuna-ekin... luze eta iraunkor izan oi da...».

Eta ala ere, eskerrak, biotzez, egitez, sentitzez, samiñaren artean nahasturik, tristuraren barruan galdurik, zabal-tzen zituan. Zerbait arkitu zuan. Bazekian ori beretzako mokua zela, baiñan baita ere, naiz jendeak une oietan beste zerbait ikusi arren, beste zerbait itxaro arren, une orrek, bere bizitzako une orrek, bide berri batzuek irikitzen zituala. Alde batera edo bestera jotzeko, ikusi ondoren ederkiki egaitzaren artean eguzkia tristeak laño artetik sumatzen dituan dizdirak. Zalla edo gogorran, baiñan beharrezkoa zuen bere bizitzako momentu artan erabaki ori artzea.

Beti alde batera utzia edo baztertua. Beti aldegiñik. Gaur esker bero beroak eta bere bihotzaren aunditasun guzia eskeitzen du. Samiña luzea eta iraunkorra... Baiñan pozaren eta besteen formalismoarek alde egiteak egia-aren indarra eta atsegiña erakutsi dio... Gu, zuek, besteengandik diferente naiz, penak gogorrak izan ugaritan. Zerbait esan nahi, zerbait ikusi dutelako, baiñan ezin adierazi... Nahi-ago bai da erreka xixtriñaren antzera, txikiaren eran, ugaritasuna eta apaltasunaren babesean kanta txiki bat noizean bein esan, ipui motxak kontatu eta triste dagoenean bakar bakarrik, inoren begiramenik gabe ixil ixilik bideari jarraitu, ibai zabalaren arrotasunik gabe, zubi ederraren orde arri kokor batzuek topatuz...

Amodioaren kanta kanta oi zuan eta bestetan amodioaren une tristeak maite zituan, amodioaren gauza zallak eta nahigabeak onarturik eta auek ziran gehienetan sarri-enak. Baiñan ala ere eguna hilltzen danean egunero galde egiten du: Esan zaidazu, egia ote amodioak orrelako gauz ederrak eskeitzen dituala? Esan zaidazu, egia ote amodioak orrelako tristurak, ezbeharrak sortzen dituala? Eta begiekin indarra eskatzen zuen zeruari eta bihotzarekin esker-erak ematen zituan...

GEBOÑA ARREGI

Intxausti-Ko Parketik Amaya-ri

Onec deuscu Eusquera auspestuba jaso

Gohiko hitz hauek durangotar bati zor dizkiogu. 1782-ko bertso-paper batetik hartuak dagoz. Peñafloridado Kondegatik esanak dire. Real Sociedad Bascongada de Amigos del Pais-ari bizia eman zionagatik. Real Seminario de Vergara jaso zuenagatik. Europako zientzi, adelantu ta konzeptu berriak Euskal Herrira inportatu zutenagatik. Eta "El Borracho burlado" lendabiziko euskal-teatroa idatzi zuenagatik.

Zuk badakizu teatru horrek eman ziola sarrera euskerari.

X. Munibek auspestua zegoen euskera jaso bazuen, nork auspestu du berriro? Zergatik hura Maixatzat daukaten Amigos del Pais-koak mintzatzen dire erderaz ta ezitigute euskal-teaturik ematen? (Euskeraz ari geranok, Enemigos del Pais gera).

Zuk, Amaya, gure herriaren erreallitate tristea kontatzen duzu. Baña histori hunen amaituera guk nahi duguna izanen da. Beti gorrotatut dut Oswald Spengleren ikusten zuen Ozidentearen gainbera. A. Toynbeeren "A Study of History" ari, berriz, sinpati berezia diot. Hunek erakusten du zibilizazioak ez dutela desapioka baizik iraun.

Esan nahi nizuke badaukala Azkoitik (aurrean daukaten Intxausti'ko Etxeak) Euskal Herriari emateko mensa-je bat. Bai euskalprogresismuaren da bai euskal kultura banguardistaren garasoak Azkoiti'ko Zalduntxoak dire. Euskal Herri oskurantista ta reazionariuari haek progresismua txertatu zioten. Teknika ta kultura armoniatu konjugatuz Euskal Herri berria amestu zuten. Mundura idikia. Unibersala.

Gustora aldatuko nuke hona, J. de Artechek "Saint-Cyran" en diona, alegia Euskal Herriak bi tipu intelektual pro-duzitzen dituela-ta. Baten Azkoitiko Zalduntxoak sartzen ditu ejemplutzat.

Heuren helburua izan zen Euskal Herria sail guzietan munauaren onduan jartzea.

Pentsamentua eboluziuan dago. Hegelen dialektika. Bi-zi dugun denboraren ta giroaren produktu gera. Etengabe aldatuz ta berrituz joan behar dugu, ondo ibiltzekoz, Beti banguardian. Ezkertiarra izaiteko banguardista izan behar.

Beñere ezta berandu, Amaya. Orain da gure Ordua. Gu-re bizkar artuko dugu (Sisifo berriak) Euskal Herria (harri hau) tontorreraño jasotzea. Euskera auspestua jasotzea.

Haek konde ta markesak ziren. Gu proletariuak. Snobis-tak ziren. Gu ere bai. Heterodoxoak ziren. Gu ere bai. Or-duko pentsaera zanez, Enziklopedizale ziren. Gu, gure den-borako pentsamoldeari dagokionez, estruturalista tabar. Eztire bizi Foucault ta Sartren arteko polemikaz mintza-tzeko, Intxausti'ko tertulietan!

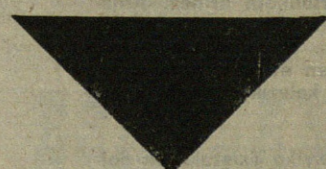
Benetako banguardismua gizon auspesten alde irtetzea da. Baña zergatik Sartre, Simone de Beauvoir ta Europako ezkertiarak Israel'en alde jokatu dire, arabitarak subde-sarrollatuagoak izanik? X. Munibe euskera auspestua ja-sotzen satatu bazan, aurretik gizona auspestua ikusi zue-lako izan zen.

Onec deuscu eusquera auspestuba jaso. Arrezkero ezta holako piroporik entzun (eztago bertso-papereetan) Zorio-nez gure egunetan badago merezi duen azkoitiar bat: Etxa-niz-tar Nemesio (Lur berri billagozatzen ari naizen bitar-tean diot).

Protestatuko dugu. Ideia berriak ekarriko ditugu. Eus-keraz berba egingo dogu. Euskal Herri berria sortuko dugu.

Huntaz ta hartaz mintzatzeko, nohiz-nahi topatuko na-zu.

IBON SUDUPE

ECHABE

ETXABE 'REN

Mueble - Etxea

Fuero'en Enparantza

Urrutizkiñak: 84 10 78
84 11 24

ZARAUTZ

URRET XUA

Urretxu'ko jai giroa

Udari agur egiñaz, emen datozki-gu Urretxu'ko jai egunak. Agorra' ren 16'tik 30'garren arte, Urretxu'k bere Anastasi Donearen izeneko jaiak nausikero jaieratuko ditu.

Ta ez da makala, eratu duten jaien asera. Donosti'ko JARRAI taldeak, 16'an, gabeko amarretan, Pasiotarren Antzokian GIZON ZUZENAK ager-araziko dute. JARRAI'ko neska-mutillak nola lan egiten duten badakigu. Beraz, urretxutarrak eztitara bezela joango dira antzerki ori ikustera.

Illaren 17'garrenean, goizetik esnatuko dute erria Urretxu'ko Txistulariak. Goizeko bederatzietan, kanpotik etorriko dan taldeari arrera egitera joango dira, ain zuzen. Amarretan, Meza Nagusiak bilduko du jendea Elizan. Eta eguadiako amabi-amabietan, Agerre l'ak, arri-jasotzen nolako mutilla dan erakutsiko digu. Tartetan Lizaso ta Lazkao Txiki, bertsolari yayoak, jai-giroa jasoko dute beren kantaldiekin. Arratia'ko albokari ta pandero-joilleak alaituko dute plaza ingurua ta Txistulariak ondoren beren joaldi gozoa emango digute.

Arratsaldeko bosteterdietan EDERRENA pelotatokian Euskal Jaialdia. Aurrena Galdakao'ko ANDRA MARI dantzari-taldea. Urrengo, Donosti'ko Argia ta Gazteiz'ko Txirribil taldeak erakutsiko dizkigute beren dantzarako dituzten doaiak.

Abesti berrietan leiatuko dira gero, Argoitia bikotea, Jose Antonio Billar eta Lazkao'ko Abestaldeak. Aizkolari ta albokariakin bukatuko da jaialdia. Gazteak gabeko 10 arte, erromeriz aseko dira.

Illaren 18'garrenean, arratsaldeko zortziterdietan, Parrokiko Aretoan, Jakintza gairen bat artuta, izlari aitu batek bere jardunaldia eskeiñiko digu. Illaren emertzigarrenean ere, beste ainbeste eskeiñiko digute, ordu berean eta Euskal-gai baten inguru itzaldi entzungarria ematen zailgula. Illaren 20'an, ordu berean, PELOTARI pelikula.

Illaren 21'garrena goizeko zortziterdietatik asiko da AURREN EGUENA jaieratzen. Txistulariak alaituko dute erria biribilketa ariñez. Amarretan, Deba'ko Kristau Ikasbideko Taldeari arrera egingo zaio. Ondoren, Pasiotarren etxetik, erriko plazara, AURREN kalerik-kaleko joan aldi pozgarria.

Eguadian, erriko Txistularien doiñuak. Arratsaldeko lauretan, TXIRIRINDULARI LASTERKETA, Urretxu'ko III'garren Sari Nagusia irabazteko. Joko ontara Zaletuen bigarren talde B'koak eta A Gaztetxoak agertu ditezke.

Seiterdietan, Txistularien soñutara zabalduko da «Alaigarrien Azoka». Zazpiretan iritxiko dira txiririndulariak. Gabeko zortziterdietan, erri ta agintari, Elizara bilduko dira, Salbe Nagusia entzutera. Gabeko amarderdietan, dantza-jai errikoia, Ederrena pelotatokian.

Eta onela elduko da 24'garren eguna. Aurreko egunetan bezela, bederatzietan Txistularien biribilketa. Amarretan MEZA NAGUSIA erriko Elizan. Amabiterdietan, Itziar'ko Saka-Markesaren zezenak gazteen pozbiderako.

Arratsaldeko bostetan, «Moto-Cros» leiaketa. Arratsalde ta gabeko, gaztedia aspertzerañoko dantza-jai, erriko pelotatokian eta Zugasti Berrian. Legazpi'ko Erestal-

deak, orkestina ta auspo-joilleak, aseko dute gazteen oiñak nekatzeko gogo ta sasoia.

Illaren 25'an, Txistularien biribilketa ondoren, Diputazioak eta Probintziako Aurrezki Kutxak antolatutako Ganadu-Azoka. Bederatzietan «GOIERRI'KO TXIRIRINDULARIEN LEIAKETA NAGUSIA», lenengo ta bigarren maillako zaletuentzat.

Amabiterdietan, Saka-Markesaren zezenak Zezen-Enparantzan. Ordu-batetan, txiririndulariei arrera.

Bostetarako emen izango ditugu Kalek-kale parregarrian erriko taldeak eta Donosti'ko «Los Pomposos»ekoak. Auek egingo dute ondorengo saioa. Arratsalde ta gabekoan ler egiteraiñoko dantzaldia gazte

jendearentzat. Illaren 30'an, berriro Txistularien kalek-kalekoa. Pelotatoki Estalian, BOXEO JOKOA, gabeko amarretan.

Urrillaren 1'goa. Eliz-alde zelaian PLATER-TUNPA leiaketa. Amabietan, Legazpi'ko ALAITASUNA'ren joaldia. Arratsaldeko lauterdietan, TXISTERA JOKOA, erriko pelotatokian.

Ondoren Azkoiti'ko Eres-Taldeak, Orkestina ta Auspo-Joilleak dantza aideak joko dituzte gazteen pozbiderako. Erriko Etxean, G. Hombrados Oñatibia'ren Erakusketa ere izango da egun aietan. Julian Gartzia'k ere, bere argazkiak erakutsiko dizkigu bertan. Orre naikoa jai ta soñu urretxutarren pozerako ta inguruko errien alaitasunerako.

IRIMO

Atzekaldean Urretxu'ko Eliza Nagusia. Aurre-aurrean gure Iparragirre ospetsua.

TXINTXURRETA ETXEA

MOTA GUZIETAKO OIÑETAKOAK.

IKASTOLETAKO ZORRO TA ABAR...

Iparragirre, 12

URRET XUA (Gipuzkoa)

"ISABEL" JATETXEA'K

EUSKAL JAIALDIA BIDE ARTUTA BERE BEZERO EDERETSIEI

AGUR BERO BAT BIALTZEN DIE.

Urrutizk. 871599

URRET XUA (Gipuzkoa)

"SAN MARTIN" AUTO-SERVICIO

BERIBILLEN LAGUNTZARAKO

Urrutizk. 871445

URRET XUA (Gipuzkoa)

"BENGOLEA" ZERRERIA

Ipiñarrieta

Urrutizk. 871407

URRET XUA (Gipuzkoa)

BASERRITAR

TOLARE BIKAIÑ ETA MERKERIK NAI BA-DEZU, ZUBELDIA'TAR BIXENTE'K ESKEINTZEN DIZU AUKERA EDERRA

Urrutizk. 68 - 10 - 27

ORIA'ko ALEGI

BAR

EZKIoTARRA

SUKALDE BEREZIA, EGUNEKO EGONLEKUA.

OSTATUA

KAFE MOTA GOZOENAK

Urrutizk. 871550

AZKARATE

KRISEILLUTEGIA

ITURRI TA UR-ODI TA LINTERNERI LAN GUZITARIKOAK.

GAS-ODI TA ETXETAKO TUBERIAK JARTZEN OITUAK.

C/ Labeaga

URRET XUA (Gipuzkoa)

TV LENTZ

Electrodomésticos AGUIRREZABAL

SALTZAILLEA ONENAKO MARKAK TELEBIZIO, IRRATI, OTZA ETA SUKALDE TARAKO MAKIÑAK.

Labeaga, 27

Urrut. 871685

URRET XUA (Gipuzkoa)

URRETXUA

Udaberrian?

Ikaraz daukat barne-giroa
eztiaren larritz...

Dardar urtika biotza
pozkariora biziz.

Gaztaro printza daramat trinko
soin edergarri ta jantziz.

Gaztetasuna izan-betea
kolokatu zait oiñarriz.

Zer dedan ikus,

zer dedan senti?

Zerk nañ arritu,

zerk nañ eztitu...?

UDABERRIA eder,

txistirikian,

bizimenaren magal

lirain, garbian.

Zer dedan ikus,

zer dedan senti?

Euskalerrria

Udaberrian!

Udaberria

Euskalerrrian!

Bizi-ikara

txinpart-kemena,

gaztaro-garra,

suzko almena

gure Erriaren odol gorrian...

Zerutar intza,

arnas, bizitza;

gaztaro txertu

joria, estu,

ene Erriaren gorputz zolian...

UDABERRIA

Euskalerrrian!

Euskalerrria

UDABERRIAN!!

Zazpi urte aseak dira olerki au
nere gaztetasunaren baratzak sortu
zuala. Il ontan. Egun aietan. Gaur
gordetzen nañan Irimo-zoka bertan.
EUSKALJAI bat antolatu zuten Ur-
retxu'n. Etzan lenengoa urretxutar-
rentzat. Neretzat, bai. Eta EUSKAL-
JAI aren giroak erabat txorabiatu
nindun. Nere senetik irtetzeraino...

Urretxu'ko euskal-giroa ikusirik
arrosa kolorez agertu zitzaidan nere
erriaren etorkizuna. Neskatx lirain,
mutil jator, gizon eldu, seme ta gu-
raso... Euskal-jantzi, euskal-doiu,
euskal-dantza, txistu-soiñu... Beneta-
ko euskalgirol Gure erria urteetako
lozorro astunetik esnatu zala esan-
go nukean...

Gaur, ondo konturatzen naiz kale-
giro nabarmen eta izkanbillatsu or-
rek begiak erabat lausotu zizkidala.
Gaur, nai ta ere ezin det ikusi Uda-
berriaren ezaugarriak gure errieta-
ko Euskal-jaietan. Areago, askotan
geron buruaren engañagarri eta
"agintarien" kontsolagarri besterik
ez dira. Zakur zaunkariari ogi puska
bezela, goxoki "goxo" bat ematen
zaigu ixil gaitzen... Ez det uste tan-
bor-otsez jaso dezakegunik gure
Erria!

Ez naiz Euskal-jaien aurkako. Bai-
ño, beren toki eta puntuan bear lu-
teke, bestela esaera zaarrak diona
gertatuko litzaiguke: vTxintxarriak
erosi leenago, idiak baiñoq. Kanean
salto-multoka ta jira-biraka ibiltzeak
ez du jasoko gure Erria. Euskal-jai-
tako deporte girotik ez dator eten-
kizunik!

Orregatik, ez luke eskubiderik
izan bear erri batek —nere iritzi
murritzean— EUSKAL-JAI bat an-
tolatu dezan, Euskalerrriaren eta
Euskeraren alde zerbait sakonagorik
egiten ez duan bitartean. Alkarri en-
gañatzen jarraitzeko eskubidea litza-
kel!

Norbaitek pentasatuko du, Urre-
txu'ri ari natzaiola. Urretxu ta Prr-
txu'ko EUSKAL-ASTEA izan dira
aspalditik irakiten zebilzkidan goga-
penak bildu dituztenak. Baiño, ez
det Urretxu'ko EUSKAL-ASTEA-
REN aurka erasotzeko asmo izpirik.
Orain zazpi urte Urretxu'k ere
etzuan EUSKAL-JAI bat antolatze-
ko eskubiderik, urte guztian beste
ezertxo ez bait-zuan egiten "kurea-
ren" alde. Engañu garbian bizi gi-
ñan.

Gaur, Urretxu ta Zumarraga Eus-
kal-Kulturaren bide zabaletan sar-
tzen asiak daude. Gaur, Urretxu

EUSKAL-JAIA eta EUSKAL-AS-
TEA urte guztian bizi degunaren
ezaugarri bikain dira. Gaur-egun, ur-
retxutarra txiki-txikitatit erakusten
zaie euskaldun izaten. Gazteai la-
gundu egiten zaie euskaldun izaten.
Eta zaarrai etorkizun argitsu baten
dizdiraz gozatzen zaie beren zaar-
tzaroa. Joan dan urtean eun pasatu-
eak ziran Ikastolan ibilli ziran au-
rrak. Aurten dagoneko eun eta be-
rrogeitik gora dira izen emanak.
Joan dan urtean berreun ingurutsi
izan ziran Euskera ikasten ibilli zi-
ran mutil eta neska gazteak. Aurten
ere gogo berdiñez dabilkigu gure
gaztedia. Gaur-Ikastola ori gainera,
Urretxu ta Zumarraga'ko gaztedia-
rentzat alkartubide aparta da. Eta
alkartasun jator orren itzal beroan
ari dira ari erretzen beste asmo za-
balagoak ere. Jakin ba-dakigu asko
palta zaigula oraindik baiño gure
gaztedia gure Erriaren vproblema-
ren muiñean sartu da eta ez da
izango eragozpenik, ez ekaitzik gu-
re gaztediaren ekinia moztuko dua-
nik...

Urretxu bezelako euskal-giroan
betoz ordu onean EUSKAL-JAI eta
EUSKAL-ASTEA. "Zer dedan
ikus, zer dedan senti? Euskalerrria
Udaberrian! Udaberria Euskalerrrian!

ORBEGOZO

Ezkurra Kafetxea

OKORETEGIA — MOKADU TA ZIZKI-MIZKIAK

ZERBITZARI AUKERAKOAK

Iparragirre, 3

Urrutizkiña 871545

URRETXUA (Gipuzkoa)

"PURI"

JATETXEA

MOKADU BEROETAN ETA JATORDUETAN

BEREBIZIKOA

Urrutizkiña 871560

URRETXUA (Gipuzkoa)

FUNCOR, S.C.I.

Benetako baserritarrek bear dituzten MAKINAK:

BIRRINTZALLE - ERROTA - NAASTALE

ZERRA - URAGA - URASKA

Europa'ko aurreraldeuni'k onenak, amengo

nekazari-entzat

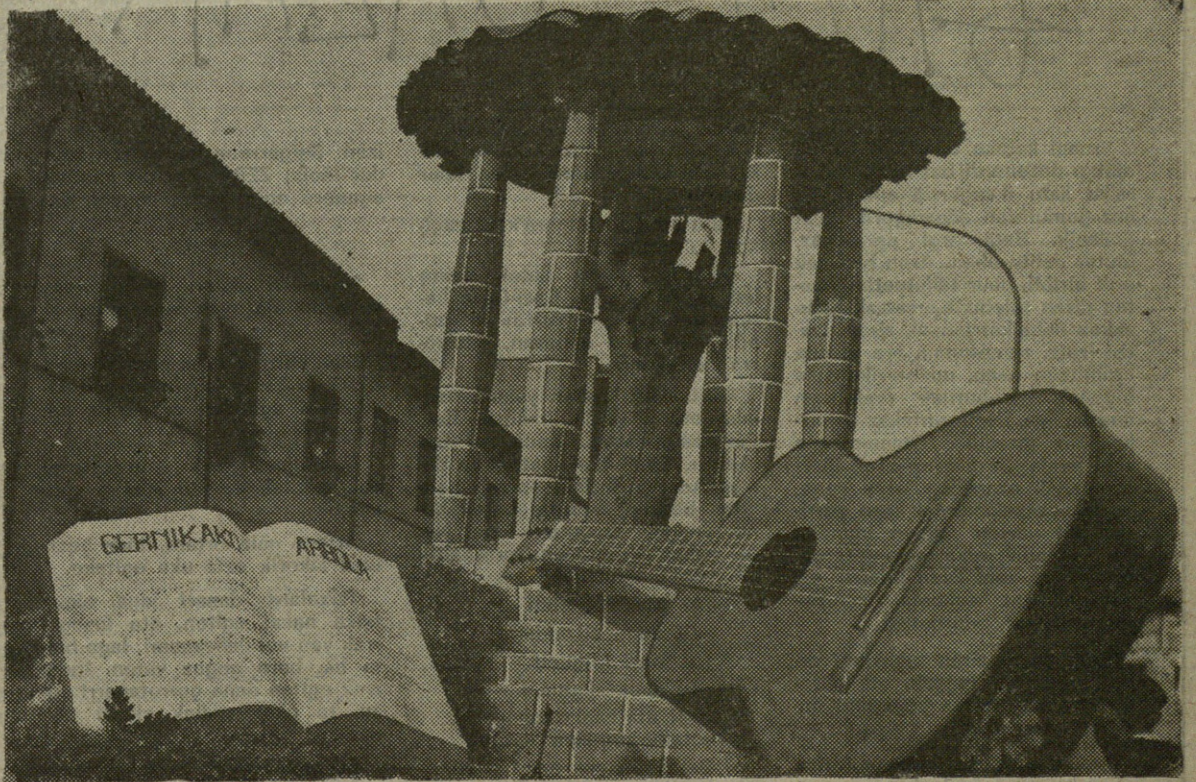
ADI TA OROI EZAZU

FUNCOR

AZKAR BEZIN ONDO

ELORRIO

Vizcaya 114

Ez da, ez, Gernika'ko Arbola. Ala dirudi. Ezaupide bai, ordea. Begira: «Gernika'ko Arbola», Gitarra, eta abar. Urretxueta euskal jaietako ibilketan agertu zan gurdi bat. Naikoa degu, ezaudipead erakusten di-gunakin.

APAOLAZA-TAR DANIEL

LABAIN ETA GANIBETAGINTZA - MAIRAKO

ESKU - TRESNAK

Ipiñarrieta, 14

Urrutizkiña 871183

URRETXUA (Gipuzkoa)

López Oiñetakoak

ZURETZAKO DITU, ANDRE, JAUN ETA AURRENTZAKO
OIÑETAKOTAN, AUKERA GUZIA

Areizaga, 1

Urrutizkiña 871410

URRETXUA (Gipuzkoa)

"EMA" ESKULANAK

AUTS-ARTZAILLEAK — AIZE-EMAILLEAK —

ZURA LANTZEN DUTEN LANTEGIETARAKO, ERREDIZAOLA,
AROTEGI TA ZERRERIETARAKO ZERRAUTS-BILTZAILLEAK.
GALDARAGINTZA.

Urrutizk. 871293

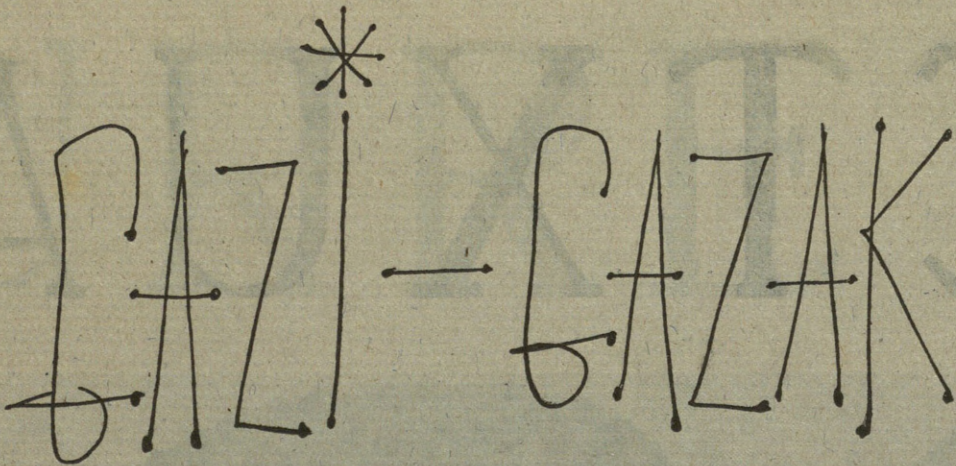
URRETXUA (Gipuzkoa)

Iparragirre Irarkola

SAL-EROSKETARAKO EDOZER IRARKETA.
LIBURU-JOSTE TA OFIZINATARAKO LAN APAIÑAK.
LIBURUTEGIA - PAPELTEGIA.

Urrutizk. 871413

URRETXUA (Gipuzkoa)

Ernani kaleko edaritegi baten, ointxe doenerdi bat urte, Angora'ko katu ikusgarria eukene. Ez naz gomutetan ederragorik ikusi dodanik. Begi argi perdiekaz, mutur polita eban. Aren bizarrak erdi biribil, gaur tellatuetan ikusten diran telebista-orratzak baño askoz nabaikarriagoak ziran. Iza-tza izatz, zuma-zuma, ara ta ona erabiltzen eban, udabarriko aize bigunak gari-buruak erabiltzen duazan lez. Urdin-zurixkaz sedazko ule mardula. Otsan-otsana zan, apala. Ez eutson arek iñori atzaparrak ezarriko. Orrez gane, bertako etxekandreak lazo gorritxu bat yarten eutson idunean da... pinpilinpauza baño dotorea-ego egoten zan. Esan bearrrik ez, edergallutzat eukoela, adornutzat eukoela, adornutzat.

Bein sartu ziran edaritegi ortan baserritar batzuk, eta euren-eriko batek katua begiztatu ondoren esan eban:

—Arranoa! Katu oona orixe sagu ta arratoientzakoi!

—Egon zaite ixilik gizonak! —erantzun eutson an egoan kaletar «yakintzu» batek destañez—. Oori, Angora'ko katua dozu, ta orrek eztaur arrapetan sagurik ez arratoirik!

—jOrregaitik esan yoat ba, katu ori oona dala sagu ta arratoientzat! —erantzun eutson baserritarrek—.

Parrez, negar egin geban an gengoanok.

Katuka asi garan ezker, beste katu baten barri emon bear dautzuet.

Katu au ezta Angora'koa; zagi-koa da kontixu.

Bakizue, gauza batek beste bat ekarri oi dau. Gazi-Gaza baten, «lebatza», «atxurra» ta «zubilla» aipatzen nebazan, moxkorra adirazteko.

«Katua» be esaten yakola esamaz etorri yatan irakurle bat. Eta azalgarritzat, kanta zar bat abestu. Eresi txukunetarikoa daroa. Adurra dariola entzun neutson. Bearba, irakurle batek baño geiagok ezagutuko dau. Nik ez neban ezagutzen; orregaitik or yarriko dautzuet:

—jAi Mari Miguel!

jAu dona alkondarie!

jAi Mari Miguel!

jAu dona «katue»!

—Zapi eta zapi esanagaitik ezala kentzien katue

Sekulan bere eztot ikusi orrelan nere burue.

jAi Mari Miguel!

Eta... kanta orrek beste bat gogorazi neri. Auxe:

Errekara jausi zan

Koxe Ebaristo

Pozik gelditu nintzan

Ezanean itto.

«Parolarekin» argi

Koxe Ebaristo

Geiago ez moxkorrik,

Gaurkoakin jkitto!

Beraz «parola» be esaten dautse moxkorriari. Orra ba bost

izen. Seigarrena be entzun izan dot iñoiz: ZERA. Zer ori guztio-egunero egin izaten doguna da.

Txixalarri danari, txixa eitera yoan daitela esan bearrrik bai al da?

Eta... bizi guztian patata yaten bizi izan garanoi, patatak yan dagiguzala agintzea ez al da barragarri?

Barregarri baño, negargarri dala esatea ez ete litzake ego-kiago?

Artara naiz ortara, iñor beartzea lakorik ezta uko egiteko.

Txixalarri danari laga eiozu txixa nasai egiten, eta lusagarriak yan nai dabezanari, laga baita be, bere gogoz yaten. Indarrez egiten dana gorrotagarri dozu, ta oker andiak ekarri daikez.

Esatebaterako, txixalarri danak, berekoikeriz esango baleu: «Ba... orain, zeuk agintzen daustazun ezker, eztot txixarik egingo!». Ondoren txarra letorke orrik. Puxikea lertuko yako ta eriotzea ziurra da.

«Orain eztot patatarik yango!» esango baleu besteak, orra beste eriotza bat; gizajo onek ezpai dau, beste ezer yateko aña irabazten.

Ez al dozue uste, uste baño gauza seriagoak dirala oneik?

Yo Si.

ABELETXE

BA OTE DAKIZU...?

- 1.—Zuk zer dezu, jArantzazul, ames-kabi erti-leku?... Euskalerrria oso-osorik kantari dijoakizu", itz pinpirin eta eder oiek zeñenak ote?
- 2.—Antxeta naiz Antxieta abizenak erti barrutian ospetsu zaizkigu; zertan?
- 3.—Egaztien artean bat ba'omen da txitaldi aroan arraultzak zutik be-rotzen dituna; zein ote?
- 4.—La Fayette, jatorriz francetarra izan arren bere ospe nabarmenena erbestean irabazi zuen. Nun?

PAKEA

Israel eta arabiar erriak burrukan naste ziran egun aietako igandean (Pentekoste ondoko bostgarrena) Petri B. doatsuarenetik irakurgal au genuen: "Bizia maite dunak, eta egun onak ikusi nai ditunak, zaitu beza min-gaña gaitzetik, eta ez berabil ezpañetan gezurrik. Aldegin beza gaitzetik eta ona egin; billa beza pakea ta urri jarra!". "On danaren ajola ba'zaizute, nork kalte egingo dizute?"

Pakea..., itz gozo, xamur, betea; geienetan gertu oi danez, galdu artean ez da aintzakotzat artzen, galdutakoan ordea, pakearen ederra neurta ezin ainbestekoa dala konturatzzen gera.

Alabaña, pakea, berez, e z da ezer, pake soilla utsa da; pukearen ederra inguruan bear dituen zenbait alde onetatik datozkion oizdiz bizietan zertua da. Zuzentza batez ere, orixe du oñarri ta euskarri sendoena. Beraz, pakea zuzentzaren oñordeko degularik, on danaren ajolan bizitzzen ikasten degunean kaltegillerik ez degu izango inguruan.

Orrelako asmo ederrik mamitu ote ditekene? Egia esan, ederretan ain eder, amets urdin zat dirudi...; alare ez dezagun aztu onoko esaera ernagarrri au: "Ona on, ohea obe".

MANSFIELD-CARNER

Lurbira zabalean ain ezagun ziran bi izen dirdaitu oiek egun berean itzali berriak ditugu, betiko itzali ere. Lenengoa Jayne Mansfield Ipar Amerika'ko bide zear abia bizian zijoan belbilla' bazterrean gelditua zegoen gandola aundi oietako baten atzekaldean txirixillatu zan eta Jayne errukarria bururik gabe gelditu; bere bizialdi naspilduan alatsu agertu izan ba'zan ere, kaxkarin eta zentzue, alegia, eriotz kaxpigarria izan du gaxoak. Bere korputzaren ederra edo ta bular nabarmenaren zera, orra, une itun eta garratz batean guzia itsusitu, guzia galdu.

Itali aldean, berriz, bere sorterrian, Primo Carnera'k ere "round" txar batean burruka gogorrera galdua du. Bere sasoia, kemena ta indarra gaitz gogor batek zearo ebaindu ondoren eriotzaren ukaldi gogorrenak illa utzi du.

Orra ba, oraindik orain, atzo, erañegem, igaz... Lurbira zabalean arro ta ditzikor edatzen ziran bi izen ezagun oien irudi nabarmenak lur azpian aztutzen asiak dira. Garratzak ba'zaizkigu ere, egi auen irakatsiak noizpein bederik beritzea ongi datoz.

BI BERRI-IZPI

Bi izpi adigarri auek Arjentina'ko lurralde zabaletik datozkigu:

Rosario urian apaiz gormutu batek beste gormutu kidekoie meza eman du beren artean erabilli oi duten kiñu-izketan.

Apaiz gormutu ori Aita Benido Bousier, brazildarra da ta eleiz-agintari nagusien baimen berezia du.

Beste berri-izpia Tandil aldetik edatua da; antxe il berria omen da 42 urte luzeetan bizi izan dan "Napoleon" zaldia, ludiko txikiena. Metro erdia baño geixago etzan, 0,58 m. eta 34 kilo aztun ozta ozta. Alare, ordea, 500 zaldien aita izana da ta guzien artean 2.000 ondorengo ba omen dira. Zaldi ipotx oien jabea Julio Fabella jauna da ta dirudinez "Napoleon" aberetxoak irabazi ugariak eman dizkio.

ERANTZUNAK

- 1.—Aita Salvatore Mitxelena, zarauztarra, Arantzazu'n praille egiña; (1919-1966) idazle iaio ta olerkari argi ezezik itzlari gartsu omen zan.
- 2.—Migel Antxeta, naparra; Juan Antxieta, gipuzkoarra; biok eskultore iaio ta ospe aundikoak. Lan ederrik asko utzi zituzten.
- 3.—Pinguino; jai aundietarako gertu bezela beti smoking itxuraz jantzia apain-apain agertzen zaiguna.
- 4.—Marquis de La Fayette, France'n gudalburu, Ipar Amerika'ko askatasun alde gogor leiatu zan.

A-Bi

SOBERANO

gizonen bizigarria!

Gizonak dira ta koñaka eskatu didate. Nik beti SOBERANO ateratzen diet. Izan ere, SOBERANO, gizonentzako egiña da

GONZALEZ BYASS

Ai... ta alako gizonentzat, ala erel

Ez Merkenak

Bai Onenak!

Janari bidez izaten dira ganadu on, indartsuak, Eta nora po jakin bear du baserritar burutsuak, Berebiziko aragi pillak; gadera esne putzuak, Oiek guziak berekin ditu Fanderia'ko pentsuak.

FANDERIA

ERRENTERI

(2'garren orrialdetik)

hen ere gauz orretan asko jardundakoak. Ez litzake gaizki egongo beste ikasketarekin batean Euskera ere erakutsiko balitz, Lazkao'ko Beneditarrek egiten duten bezela, Beasain'en guztien premia dago ta. Beraz oraindik ere utsuneak bai omen daude eta Batxiller ikasteko alabarik baldin badaukazute jo zazute Alkatasuna Akademira eta obetogo esateko Erriko Erretore jaunarengana edo bestela Dorronso-ro'tar Jesus apaiz jaunarengana eta beoiek argituko dizkizute kezka guztiak.

KIROLAK

Iriarte zanaren omenez jokatu ziran partiduen ondoren, onela gelditu ziran parte artu zuten saillak: Eibar txapelkun, bigarren Donosti, irugarren Euskalduna eta azkenik Beasain. Jokaldi bikainak ikusi ziran; batez ere Eibar eta Donosti'k eskeiñi ziguten azkena. Luistarrak antolatutako txapelketa ere aurrera dioja, saillik onenak ari dira erabakitzen eta azken jokoak oso onak izango dirala aurreratu dezakegu. Txapelketa auri esker, inguruko gazte askok azaltzen dituzte beren trebetasunak eta ortik irititzen dira aurrera.

ARPIDEDUNAK

Gure erri ontan, oraindik ere tamalez, arpidedun gutxi ditugu eta ortik dator aldizkari onetaz dagon zabarkeria. Kioskoetan saltzen da bai, bañan jendea ez da konturatzin. Orregatik bada arpidedun geranok saiatu bear degu arpidedun berriak sortzen. Emen ematen diran berriak Euskaldunontzat aukuratuak izan oi dira, ori bai da aldizkari onen egitekorik garrantzitsuenak. Orregatik dago gure Erria atzera gauza auetan. Ezer ez bai da irakurtzen gure izkuntzan eta naiko gutxi Euskeratzen. Alegindu gaitzen danok beraz lan ontan. Eta aldizkari onek berak orain illabete batzuk egin zun deia bera berritzen dizutet Erritarrori bakoitzak beste arpidedun bat billatzen saiatu dedilla, orrela bereala bi aldiz geiago izango giñake irakurleak eta. Danok egin bearlekoa degu edo guztion egitekoa da, antziñan Urretxuko Iparragirre'k abestu zuan ura: «Eman da zabal zazu munduan frutua...».

MURUMENDI

ZESTUA

EUSKAL-JAIA

Isarakin estalita egongo balitz bezelaxe, azaldu ziran gure mendiak goizian goiz, txistaliak esnaera alaia eman ziguanen Agorraren 27'an Euskal-jai egunean.

Bañan or nun txistularien doñu goxoarekin esnatu zaizkigun, ta zegoen lo-zorrotik zaigun. Bota, uxatu ditu estaltzen zitun lañoak, azaldu dira gallurrak, gure inguruko mendi gallurak, ta azkenen or nun zorragarriko zeru urdiñ.

Zeru gora begira jarri zanik, etzan izango errian zar edo gazterik, begiak beteak ziran itxaropen iturriarekin, zeru goiko ikusgai zoragarriakin.

Txoriak kaiolan begiak zabaliak ditu, bere bizitza, izatea kaiolan ematen du. Leioan nagusiak jarria du, senideak zeru zabalean ikusten ditu, egoak zabal, mokoan txio alaitua damakite, ta berarek ere irten nai du.

Berentzako egin etzan gaiolatik irtenda, alaitasunez, pozez betea dioja, bere munduan orain bizi baita, ta bai atsegintasunezkoa bere txioa. Ez daki nora joan, or dabill batea ta bestea jo, bañan ardurik etzaio, miñik sentitzen ez bait du.

Altxatzen da orlako baten, alkar-tu da senideakin, ta bere barrenean daman pozarekin, ez dio bezteari abesten utzitzen.

Berak nai du izan kantari, begiratu zaigun arrazoiari, barrenean deukan pozari, ta leioan laga duan kaiolari.

Gazteria Euskal-jai egun ontan alaitu jolastu zan, barrendik alaitasuna, sentipena, deadarra sortzen bait zaion, gogoeta egin ondoren arrazoirik ezin ukatu nion.

ZOKETA

Euskal-jaiko diru gora-berak zuzendu ditezten zoketa egin zan, ta irtendun zenbakia de 1053.

EUSKO

ERRENDERI

EZKONTZA

Andre Mari'ren jaiotegunez eta Fatima'ko Ama'ren parrokian ezkondu ziran, gure adiskide begiko

diran, Etxabe'tar Xabier, «Ereintza» taldeko antzeslari azkar ta trebea ta Belentxo Istillart, neskatill xarmanta.

Zorion izarrak argi dagizuela bizi guztian biotz-biotzez opa dizute-gul

Miren Erriondo

Xabier Bagues'en alargunak Santa Klara kaleko 6'garrenean LIBURU-DENDA

iriki du. Euskeraz ta erderaz'ko edozein liburu, errebista, ipui, ta Ikastol'etarako bear diran guziak salgai daude.

JAIOTZA

—Luis Olano'ren emazte dan, M. Dolores Arbelaitz'ek mutiko bat izan du ta Anjel izenarekin kristautu dute. [Zorionak!]

ODOL-EMALLEAK

Dakizuten bezela odol-emalleak ugari dira Gipuzkoa zear, baita gure errian ere ta Alkarte bat osatzen dute. Datorren illean, kale-zear, dirubiltzea izango da Alkarte orren alde. Ea bada, eskuzabal agertzen geran. Zu, ni, nornai eta gutxina uste degunean, odol bearrean arki giñezke...

LIBURUTEGI BERRIA

Gorago jarri degun dei edo anuntzioan ikusi dezutenez, Xabier Bagues'en alargun dan, Miren Erriondo andere jatorrak, Santa Klara karrikan liburutegi berri bat iriki du. Irakurle, alkarri laguntzeko bagaude, liburu, errebista, arkatx, luma, arbel, kuadernu edo ingurazti ta orrelakorik bear dezunean, ba-dakizu nora joan bear dezun, Miren'en Liburu-denda'ra.

UDAZKENA

Udazken-atetan gaude. Gero ne-gua. Gau luzeak. Zerbait ikasteko sasoirik onena. Urte-sasoi on ez gaitzen utzi. Fomento Cultural'en euskeraz'ko ikastaroak astekoak dira. Seme-alabarik, illobatxorik, ezagunik, gure izkuntza zarra ikasipremian dagonik ba-dakizu zuzendu ezazu Fomento Cultural'era. Alkarte ori, Iztieta'n, Irun karrikan daukazu.

Irakurle, emendik bi urtera, «Xen-pelar» aundia il zala eun urte bete-ko dira. Euskeraz ez dakiten gazteak edo zabarkeriz atzenduta dau-denak, zer omenaldi oberik eskeñi lezaioleko gure «Xenpelar»-eri eus-keraz ikastea baño? Zalla dala? Ba-dira gauza zallagoak. Guk ezagutu genun bederatzi illabete euskeraz ikasi ta itzaldiek ere ematen zitun aleman bat. Gure gazteak ura baño motelagoak ote dira?

ANARBE

URNIETA

Mundu nastu ontan ainbeste moda ta arinkeri debillen ontan, guztiak ez duteberdin pentsatzen. Badi-ra orain ere Jaunaren deiari zintzo ta jator erantzuten ta jarraitzen diotenak.

Datorren igandean, illak 17, Eus-kerarriko bi gaztek egungo dute beren «Betiko Eskeintza» —edo votos perpetuos—. Biak lekaiame egin dira Misioneras de la Caridad deritzaion lagundian.

Urnieta'ko Aranberri baserrian bizi da sendi jator bat, Juan Anjel Izagirre Arrue eta bere emazte Maria Arrue Iraola. Amabi seme-alaba izan dituzte. Oietatik 7 bizi dira, eta Ma-ria Anjeles gazte alaiak onena aukuratu du; bere bokazioarekin zoriontsu da.

Bigarrena, Berastegi'ko alaba «Txarti» izena du bere baserriak. Antxe bizi dira guraso zintzo ta leialak. 15 seme-alaba dituzte. Aita, Agedo Ugartemendia Larzabal eta ama, Biktoria Garziarena Uzkudun; oso pozik arkitzen dira beren alaba Josepalk artu duan bidearekin.

Sarrera Tolosa'ko lekaiame etxean egin zuten eta nobiziadua Zerbaran. Orain oso pozik arkitzen dira artu-tako bideari ausardi aundiz jarraitzeko.

Igandean Berastegi'ko eliz-naguan izango da elizkizun eder au eta ondoren «Kako» deritzaion jatetxe amalau txistulari ume oiek entzun ospetsuan bazkari on bat izateko asmoz dira beren senide ta aide guztiak lagun egiten diotela.

Artu bada guztiok aorionik beroe-nak eta urte askotan bizi ditezela Jaunaren aintza aundirako.

BATEK

SORALUZE (Plasentzi)

IKASTOLAREN EGUNA

Ill onen 24'an Ikastolaren Eguna ospatzen degu gure errian. Orretara-

ko Soraluze'ko Ametsa'k antolatatu ditu jai berezi ta politak.

Lenbizi goizean ergesteko ume-txoak etortzean gure txokoa alaitze-ko egingo dute kale-ibillia beren txistu ta soñuaz. Ondoren Meza Na-gusia izango da zati batzuek euzke-raz abestuaz.

Meza ondoren kale-ibillia izango da, gurdipainduakin, dantzari, pelotari ta abar eta enparantza zarrean bildutakoan izango da jayaldia, bertsolari, olerkari abeslari ta abar. Ondoren bazkaria. Bazkariari buruz azalpen bat egitera beartuak gaude.

Danok dakizuten bezela, ainbeste umetxori bazkaria ematea ez da er-rexa ta «Soraluze'ko Ametsa» ez da aii aberatsa; orretarako dei bat egin du, bazkide ta laguneri eska-tuaz, sendi bakoitzak eraman zeis-kiela ume bat edo bi, geiago nai zi-tuanak geiago, bere etxera bazkal-tzera. Eta bai erantzun gure erriak guk uste genduan bezela!

Amabost egun aurretik etortzeko diran umeak baño sendi geiago ar-piratu dira umeak etxeratzeko. Era-kutsi ederra eman du gure erriak gai ontaz. Ba dago oraindik gure errian euskal zaletasuna. Esnatu egin bear.

Arratsaldean berriaz jayaldiak jarraituko du, erakutsiaz abeslariak, dantzariak eta abar beren jakintasu-nak.

Uste degu egun alaya igaroko de-gula Soraluze'ko euskalzaleok.

APURRAK

Jun dan urteetan somatu degu gu-re ANDRA-MARIXETAN, eliz itzaldiak gaztelaraz bakarrik egiten dirala. Aurten bertan erriko seme Aita Bolunburu josulagunak, eta jun dan urtean uste degu Aita Orbe zala.

Igez eleizan izan ziranekin ez ge-ra gogoratzen, baño aurten egon ge-ranok —gutxi— erriarrak geyenak, denak ez ezateagatik. Nora goaz?... Tamalgarria.

Gure erriko egitaraua (programa) dena gaztelaraz idatzita azaldu da, ta ori aurretik udal-gizonak jakifian zeudela nola beste erri askotan bi izkuntzatan argiratzen diran.

—Ez litzateke ederra izango bi iz-kuntzatan egitaraua artzea erbestean dauden erriko-semeentzat? Guk uste degu pozik irakurriko leukiela ur-te asko kanpoan daramazanak. Nor-bere gandik kontua atera.

Benetan, biotzez txalotzen ditugu, egun guztian lanean jardun ta apa-ria aoan dutela, euskerazko abestiak ikastera, eliz-gelara, joaten diran gi-zon eta gazteak. Benetan txalogarria onen lana.

Oraingo Batxiller berrian, arratsal-deko orduetan, Euskerak sarrera izan litekela diote. Orain arte, gai orretaz, gure erriko Bigarren Malla-ko Ikastolen asmorik ez degu en-tzun.

KARAKATE

ORIA'KO ALEGI

Ixil-aldi luze baten ondoren emen gera berriro ere ZERUKO ARGIA' ren leioan, zerbait esan nairik. Bil-durrak ixilduarazi gaituela esan di-gute, baiñan, ez; bildurrak ez du artu-emanik izan gure opor-aldi one-kin. Orain, bildurra aiatu'ta, itxa ertzeko erri batean entzun genduen meza bat datorkigu burura. Meza ar-tan, bildurrak menperaturik daude-n alde otoi'tz egin zuten. Oso ede-ki egiña, baiñan, guk, otoi'tz egiten ikasten dituen egunean (Aitagurea aspalditxo ikasi genduan, ittez), ur-koari bildurra sartzen diotenen edo sartu nai diotenen alde egingo degu otoi'tz, bero-bero.

ITZALDIK

Asteero itzaldi bereziak izaten di-ra Biltokian, ostiraleko bederatzie-tan eta itzaldi oien gaia Batzar-Na-gusi'ko erabaki eta erakutsiak baite-re Populorum Progressio deritzaion enziklikarenak. Estalkirik gabe eta gordin agertzen dira gai guztiak itzaldi oietan eta egiak atea zabailik izaten du. Datorren ostiraleko illu-nabarrean ere antxe izango gera.

TXISTULARIAK

Zarautz'ko kaleetan zear Alegi'ko zituzten txaloak etziran izan maka-lak. Izan ere zazpi eta zortzi urteko umeak txistu jotzen ez dira egunero ikusten. Zorionak umetxoak eta ugaldut dedilla saill bikaiñ ori.

BOSTOK

ZALDIBI

TXISTULARIAK

Azkeneko urte hauetan txistua «ase hala» izan degu bertako gaz-teei esker; baiñan, motibo bategatik edo bestegatik sortu zaigun utsta-n hau betetzeko une honetan eman dan pausoa azaltzeko ondo datorkit, herrian bertan zabaldurik dan hor-riak diona berritzea:

«Gure erriko arazo eta bearrak oiondo ezagutzen dituzten batzue-kin egon ondoren, erabaki bat artu bearrean arkitzen gera.

Bañan leenik (nola ez) ez genuke pausorik eman nai, gure zaldibita-rrekin kontatu gabe; izan ere, *Erri-arentzako eta Erriarengaitik* egin bear dan lan bat, nola erabaki lau edo bost lagunen artean? Ez legoke zuzen!!!

Une ontan planteatzen zaigun ara-zoa, auxa da: *Gure erriko txistula-riak uzten omen gaituztela.*

Bakoitzak bere eginkizunari jar-raitzee arren (estudioak, lana, guda-ritza...) erriatik kanpora joan bear-rean arkitzen dira; eta orra, gure Zaldibi, une batetik bestera, nun gelditzen zaigun txistularirik gabe!

Au errex soluzionatuko zan, emen egon balitz gure Imanol apaiza; ba-ñan...

Alaz guztiz ere, beñere ez da pal-ta borondate oneko gizonik! Eta, oraiñ ere prestatu zaizkigu bi gizon lanaldi au aurrera eramateko kon-prometitzen diranak.

Auekin alkarizketa bat eduki on-doren, erabaki auk artu ditugu:

- 1.—Txistulari talde berria neska-mutillak osatzea.
- 2.—Edadea: 10'etatik 12'ra urte bitartean.
- 3.—Ensaioak asiko dira, agorra-ren 4'an illunabarreko 8'tan.
- 4.—Ensaio lekua: Eleizako saloie-tan.

Erriak ontzat eman ezkeror, se-ñalerik onena umetxoak ensaio oie-tara etortzea izango litzake; beraz, bialdu al dan puntualena.

Nai duan guztiak izango du sarre-ra, esan dan adii ortakoak izan ez-keror.

Oraingo, bakar-bakarrik, esan de-zakegu berrogeitik gorako taldea ha-si dala ikasketa honetan. Ez dezate-la etsi!

JAI-ALDIK

Aurten jai-aldi bereziak ditugu: Urriaren 6'an Santa Fe, Zaldibi'ko zaindariaren egunez; eta geroxeago, azaroaren 29'an Iztueta jaiotzaren 200'gn urte-betetzea dala-ta izango diranak.

Horregaitik animazio pixkat sor-tzeko edo..., interesgarri iduritzen zaigu antolaketa zer nola doazten zertxobait aipatzea.

Oraingoa, gutxietan bezela, gaz-teek bi salletan bildurik hor ari zaiz-kigu sakon Santa Fe eta Iztueta'ren omenez izango diran egunak auke-ratu eta ahal dan neurrian programa egiten.

Santa Fe'tarako dagon komisiolari buruz esan dezakegu, udal-etxe-ko-ari azaldu diotela eak antolatu nahi luteken programa eta ondo hartua izan dala.

Hondorengo egunetan hoetaz ar-gitasun gehiago emango dizuegu.

ELKARTEA

Lehen gazteen artean alkarte ba-ten egarria nabaitu ziteken, eta pau-so bat edo beste emateko gertu aaz-ltzen ziran. Ez dakigu atzeraka egin duten edo loak hartu ditun. Azke-nengo hau balitz hor dijakizue ahaztu behar ez zenduteken hitz-au-ta: ELKARTEA behar dugu! Ho-nela lortuko genduke bata-beste-areezago ezagutzea, alkarren artean gehiago ikastea, laguntza sendoagoa, eta nola ez... bizi izateko poztasun haundiagoa.

Zer derizkiozu!;

«ARA-BERRIZ»

GAINTZA

AUPA GAZTEAK

Kukuarekin ixildurik dago gure gaztedia. Deun Mikelen jaialdiak gañean ditugularik, eztago gure ar-tean ezeren festa atzerrenik. Badi-rudi gure gaztedia lo dagola eta ez-tuala zeñek esnaturik. Aupa gaz-teak! Kukuarekin ez mutu; muxa-rrak bezela lo egon; azti illurak bezela Kukurruku! Tabernatik kan-pora ere atera alaitasuna.

AKATSA

Erdaldun egunerokoetan, nunai, orri ero, irakurtzen degun. «Man-tenga limpia España». Ondo esana gañera. Gure errian orde ordizia'ri saldu, diote lurra ango basura eta

zikifiak ekarri ditzaten. Ta or dago gure bide ertzean alako zikin pilla, usaia ta kea dariola. Agintariak: Ez al derizkizute Gaintza Espaiñ'n dagola? Edo ta ez al dago beste baz-ter izkuturik, erri-bide ertza baño egokiagorik?

BOSTAITZETA

GALDAKANO

BEASAINENE LANTAGITIK:

Azken aldiotan, bizkor dabiltz gure erri ontako agintariak, Udal gizonak, erriko baster guztijak tolostu-ta ederki apainduten, batez be-re txaide ta erri bideak: Egi-egia esateko, ba'eukien biarrixena be ainbat urtian iñor etzalako gogora-tu erri-bide bat tolostutzeko; apaín-keri guztiak erriko txaide nagusi-rako ziran orain arte, albo txaide ta beste bideatzen iñoz edo gitxitan gogoratuta, naita ikeragarriko zu-loz beterik aurkituzten ziran gei-enak. Bide barrizketa oiek egiteko, tramankulu edo makiña barriak ero-si daitu Udala'k; arri-zapaltzeko ta bike edo alkitran zabaltzeko tra-mankulu ta abar, da orretara, laster baten erriko txaide edo kale guztiak polito baten apainduaz doiaz gal-dakanotar guztion poztasunerako.

—Erri'ko jai nagusiak be laster asiak izango doguz; ill-onen 13'gn. sarritan ZERUKO ARGIA'ko zu-zendariatz eue lantxuatzen egiten dabena lerro auetaz egiten badau, izpar auk argitaldu baño lenago biar-bada. Iero auk idatzi dogu-zanian, jai oietako egitaraba edo pro-grama gure eskubetara eldu barik dagon arrik, dirauskubenez, aspal-diko urtiartan euki ezdogo zan lako jai onak, bikañenak izango euidra. Jai luze oien artian egun bat, —BAT bakarrik?— eukiko ei-dogu guztiz euzko jolas, jantza ta euzko giro uts-utseku.

Dirauskuben lez balitzaz urrengo GURUTZE Deuna'ren Gorakunde jaiak, naita egunbat bakarrik izan euzko girokoa, banetan poztuko gin-tzakez, baña, ezin dogu siñezta obe-to guzurtauko ba'leusku, —aldi on-tako agintariak eusko jairik eraldu-ko daukubetik, nai-ta erriak atse-giñez artuko leukesan, aspaldiz ega-rriz daben eusko-jai garbi ta kement-suak.

—Aspalditxuz errian sortua dan A. G. C. F. edo Asociación General de Cabezas de Familia deritxon baz-kunak, illeroko aldirikari bat argi-talduten dau, gaztelaraz idatzita, jakiña, erri'ko ainbat izpar da gora-bera ta jazokun asko beren orri-al-diatan dabezala; nundik edo andik, illero elduten yaku eskuetara. Ez-tago txarto idatzita, badakartz gal-dakanotarrontzat jakingarri diran izparrik be, nai-ta zurikeri larregi daukon noz edo noz gura errian zerbaiten egona dan gizon kanpo-tar batentzat.

Esan dogunez, eztago txarto al-dizkaria, aurki dautsegun utsune andi bategatik ezipalitz; itz bat be eztakar gure izkuntzan, EUSKE-RAZ, eztagolako euzkaldunik baz-kun ortan?, ezkakit, eusko odole-kuak, euzkotarrak dagozana bada-ki euzkeltzaliak ezipa-diran edo ez: Zergaitik ez idatzi orduban pizkat beño ezipa-da be euzkaraz, galdaka-notarrontzat bada?

—Gure artian, eurak maite daben erri ontan doguzfi noz arte? urte asko Venezuela'n igaro ondoren, Garai'tar Gotzon, Urgoiti'ko seme kementsua, beren emazte Izurza'tar Miren lagun dabela. Ongi etorriak Gotzon da Miren senar-emazte eus-keltzale zintzuak, zeun erri maite ontara.

BASO-JAUN

Zeruko Argia

Zuzendaria:
JOSE IGNAZIO GABILONDO
PUJOL

Naparroko-Kantauriko ta Ara-goiko Kaputxinoak argitaratua
(Carlos III, 22. Pamplona)

DONOSTIA'n:

Oquendo, 22: Telf. 26666

ARPIDE-SARIA:

Urtekoa 190 pta.
Atzerrian 265 "

Aidez artu nai bada, galdetu.

Gure Gaztedia ta Zabalegiko Eskola

Gaurko gure saio onetan, ia aurrrera dijoan eta biarko egunean frutu ederrak eman bear dituan giza-ekintza batez itzegingo degu, Zabalegiko Nekazari Eskolaz alegia.

Asko izandu dira, azkeneko illabete auetan batez ere, Zabalegi'ko berrri jakin nai zutenak. Eskola ontaz itzegiteko gu beti prest egon arren ere, kurso berriaren asiera auxa dela unerik egokiena uste det. Izan ere ikasketak laixter asiko dira eta oraindik ikasle billa gabiltz. Zabalegi'k zer egin aundia dauka Gipuzkoa'n. Zabalegi'k baserriaren alde lan egiteko erabakia artu badu, Eskola danez baserritar ikasleak bear ditu.

Zabalegi'ra iritxi gera. Askok eza-guna dezute noski. Oriamendi mendia-aren maldan, Ernani eta Donosti tarte-ko mugan dago. Alde batetik Ayete'tik Ernani'ra dijoan kamioa dauka, bestetik Ernani'tik Añorga al-dera dijoana.

Tokia, berez, oso polita da. Maldantzean dago. Gutxi-gora-bera 15 Ha. izango ditu, ta iru aldetan zatituta daude: zati batean belarra egiten da, bestean igali edo fruta-arbolak daude, irugarrengoa zatia barazkientzako. Zabalegin erdian lengo txalet zaarra, ondoan Zabalegiko baserria. Arritu ere arritu gaitu gauza denetan dauzken errextasunak.

Baño onera Zabalegiko zuzendariekin ikustalditxo bat egitera etorriak izanik, ara emen gure izketal-dia.

—Esaiguzu lenen, zer da Zabalegiko Eskolaren elburua?

—Bat eta oso ximplea gañera. Gaur ofizina, lantoki batean sartze-ko formazio berezi bat bear da, amabi urte arteko eskola bakarri-kin ez dago Ofizina batera irixterik. Gaurko gazteak Eskola Profesio-nal-etan, Istitutotan eta abar prestatu bearrak daude lantoki egoki batean sartze-ko eta lan orretan aurrera ateratzeko asmoak badituzte. Eta orrela dijoa gure kaleetako gazte jendea aurrera, orrela dijoa gero ta gelagora.

Gure baserrietan berriz zer? Orain arte baserriari lan gutxi-gokin, bear bada, probetxu geiago ateratzeko, gure gazteak prestatzeko ez degu eskola bat ere euki, gure baserrietako gazte jendeak baserri eta kultura gaitan prestatzeko ez du proportzio aundirik izan. Eta baserritarrak urte barru duan bizi-bidea

kalekoa bezin segurua ez izanik, baserri eta kaleko jendeen arteko di-ferentziak aukeratu gero eta geiago aunditzen joan dira. Erabaki sendo eta gogorak ez ba dira gaur artzen, ez dakigu noraño iritxi gindezkean.

—Eta au zer eratan? Nolako erabakiak artu bear dirala uste dezue zuk?

—Baserrietako gora-berataz gazte-ri formazio zuzen eta on bat emanez, biarko gure baserritarrak ondo prestatuz.

FRANTZI'KO NEKAZARITZA-ESKOLA

—Baño, osaketa orretan, beste eskola batzuen antzera jokatu-ko de-zute nosko?

—Orixe bai. Ez degu ezer berririk asmatu nai, guk kanpoko beste nekazari eskola askoren antzera jo-katzen degu. Urrutira joan gabe, begira, Frantzia ere orixe bera zeu-katen orain dala urte batzuek. Era askotako saiaketak egin ondoren, oherena auxa zala esaten zuten: ba-serrietan lanean gelditzen diran gaz-teak zaindu eta kultura bidean osa-tzen alegia. Orrela 1940'ngo urtean azaldu ziran Frantziko lenengo bi Nekazari Eskolak. Gaur, zorionez, lareun baño geiago dira Frantzian zear zabalduak daudenak eta eme-zortzi milla baño geiago dira esko-la oietan ikasten duten baserritar neskamutil gazteak.

—Eta zer eratakoa da Zabalegiko Eskola?

—Nolakoa dan? Beste kanpoko eskola oiek bezelakoxea. Emen bai mutil eta bai neskak internu egoten dira. Internu egote onak badu bere garrantzia: ez Zabalegin biltzen di-ranak auzoko probintziakoak dira-lako bakarrik, baita ekipuan bizi-tze-ko ere. Ekipuan, batuta bizi-tze onak, uste degun baño garrantzi aundia-go du. Internu egote baditu beste bentaja batzuek ere: erantzunkizun jatorrean jokatzeko ikasten dutelako, erantzunkizun orren bitartez beste-ekin dituzten elkar artu-emanetan jabatzeko oso era egokia dalako.

BI URTETAN

—Zenbat ikastaro, zenbat urte'tan egoten da ikaslea Zabalegin?

—Bi urtetan. Batzuei bi urte asko dirala iruditzen zaie, baño ondo be-giratu ezkeru ez da ezer asko. Izan

ere, lendabizi erriko eskolan ikasi zituzten ikasgaiak berrikusiaz asi bear da eta orrek denbora asko era-maten du. Orregaitik pena izugarria da Zabalegira etorri ondoren, urte bat bakarrik ikastea. Lendabizi artu bear zuten osaketaren bide-erdian gelditzen dalako eta bigarren Zaba-legi'ra bi urtetarako pozik etorriko ziran gazteei proportzio bat galdue-raztea dalako.

—Eta ikastaro bakoitzak zenbat irauten du?

—Urrillaren asieratik apirillaren azkeneraño. Baserrian lan gutxiena dagon illabete auetan izatea, apro-pos pentsatua dago. Neska-mutilak gañera, ez dira denbora guzian Zaba-legi'n egoten, etxean ere lagundu dezaten, illean amabost egun baka-rrik egoten dira Zabalegin.

—Ta au zergaitik orrela?

—Arrazoi askorengaitik. Lenengo, illabete auetan ere gurasoek seme-alaben laguntzaren bearran daude-lako. Bigarren, emen ikasten dute-na beren etxeetan erakutsi dezaten. Eta onekin iritxi nai dana auxa da: gurasoen eta baserritar guzien la-guntza, elkar-lana nai degu.

—Au oso ederki dago, baño zer ikasten da Zabalegiko Eskolan?

—Ezin ditek esan zer ikasten dan, neskak eta mutilak diranez, ez baitute denek osaketa berdiñaren bearrik.

—aBi, bai...

—Denei erriko Eskolan ikasi zi-tuzten gaiak gogoratuerazten zaiz-kie, izan ere, ta ez da arritzekoa, geyenetan aztuxamarrak egoten bai-tira. Gero, mutillei batez ere Neka-zaritzta ta Ganadu gaiei buruz dau-den jakingarriak azaltzen zaizkie. Onek ez du esan nai Kooperatibis-mo ta Baserri-Elkarte gaiak ez dira-la ikutzen.

—Konforme, eta neskak zer ikas-ten dute?

—Neskak, familiari dagozkion gaitzaz gañera, adibidez: jostea, sukalde, etxe apainketa lanez ga-ñera, emakumeari, berez dagozkion gauza oso inportanteak ere ikasten dituzte: sozioloji, ekonomi, ta abar.

—Baño irakaskintza au oso teori-ku, buruzkoa bakarrik dala dirudi...

—Ez ta gutxigorik ere. Ortarako daukagu ain egontoki aundia, osa-

keta ontarako bear diran gauza bea-rrezkoenak dauzkana. Eta udaran, baserrian lana egiteko garaian, or-duan ere izaten ditugu zenbait ika-saldi.

LIDARAKO IKASALDIAK

—Bai arrazoi dezu. Irakurri izan ditut ikasaldi oietaz zenbait gauza egunerokoetan, arbola eta frutuak zaintzeko eta abar.

—Orrela da. Uda ontan ere egin ditugu iru ikasaldi Zabalegi'n egon diran neskamutillekin. Neska-mutil auetako asko bigarren urtea egitera aurtan etorriko dira.

—Goazen orain diru alderdira; zenbat kostatzen dira Zabalegiko ikasketa oiek?

—Diruari dagokionez, oso gutxi. Ogeitamar peza besterik ez egu-nean eta illean amabost egun ego-nik, lareundaberrogeitamar peza. Ez da asko nere ustez. Egia esan bear bada, diru geiago kostatzen da, zer esanik ere ez, baño diru ori zer-bait ordaintzeagaitik jarria izan da, gurasoek ere erantzunkizun pixka bat artu dezaten. Ezer kostatzen ez diran gauzeikin bai baitakigu zer gertatzen dan...

—Bai ala da, baño baliteke fami-li bati diru ori oztupo aundia bezela agertzea eta pagatu ezin aal iza-tea...

—Ez, diru faltaz ez da iñor Zaba-legi'ra etorri gabe geldituko. Badau-zkagu beka eta laguntzak nai dituz-

teneentzat. Beka eta laguntza aukeratu Kooperatiba, Erri-etxe eta orrela-koak ordaintzen dituzte. Ogeitamar peza oiek zenbait jartzeagaitik jarriak daude. Beraz, Babalegi'ko Es-kola Aurrezki Kutxa Municipalen gi-za-ekintza bat izanik ez da gelditu-ko etxean iñor diru goraberagaitik beintzat.

—Bpkatzeko, zein etorri ditezke Zabalegi'ko Eskola ortara?

—Amalau urtez goiko baserritar neska-mutil guztiak.

—Eta etorri al ditezke gazte ez diranak ere?

—Bai, oiek ere bai, gero sailka lan egiteko zati-tuak izaten baitira.

—Azkenik, Zabalegi'ra etorri nai duanak nun eman dezake izena?

—Nai duanak Zabalegin bertan; au da: Apartado 526, 23-6-89 urru-tizkñiara deituaz.

Errezago bazaizute, Aurrezki Ku-txa Munizipal batean, Kooperatiba, Baserri-Elkarte, baita erriko apaiza-ri esanda ere, nai badezute. Auek jarriko bai dute jakifiaren gañean Zabalegi'ko zuzendaria.

Badakizute gazteak, formazio go-sea dezutenak nora jo bear dezuten. Zuek izango zerate biarko Gipuzkoa'ko baserritarrak. Zuen eskuan dau-kazute etorkizuna. Zuen gurasoek etzuten izan orrelako proportziorik, zuek badaukazute.

A. MENDIZABAL

Ondarrabi Nagusi...

(1'garren orrialdetik)

Atera bezin laster, Orio aurretik. Ipar aizea biziago zetorren bigarren txandakoan, Ondarrabitarrak makaltxoago egiña zuten asiera, ta zerbait besteen atzetik zijoazela zirudian.

Baiña ziabogara eldu ziranean, Orio ta Ondarrabi alderik-alde agertu ziran. Orio zerbait lentxeago ote-zan... Lasarte ere, besteen orpo-orpo, alkarri isatzea janaz.

Ura jendearen egonezia! Ura burua lertubearral... Zer ikusteko ote gen-duen?... Ba-zan antxe praketan kabitu eziñal Onek Orio aurretik, arek On-darrabi lenen, uste zuten, eta bidea laburtzen eta bata bestearen pare, arraunlari ta treñeruiak.

Azkenean bukaerarik ederrena: iru treñeruiak amar segundoren ba-rruan sartu ziran arraian! Noiz ikusiko ote-degu beste onenbeste?

Auek izan ziran bakoitzaren garaiak:

Ondarrabi'k: 21 miñutu, 46 segundo ta bosten bat.

Orio'k: 21 miñutu, 49 segundo ta bosten bat.

Lasarte'k: 21 miñutu, 56 segundo ta lau bosten.

Auek mutilak dauzkaguna gure arrantzaleetan!

Gauza bat ikusi da nabarmen eta gurbi: jokalaria guzien kirolgaitasuna. Treñeru guzietakoak beren ezpaia paketsu ta jator eraman dituzte, era-bakiak bere arian erabakiaz.

Ba-zan tartean korapillo bat Lasarte'ren aldetik. Lasartetarrak bi tre-ñeruren jabe ziran eta Azkue, oriotarrak zion, igande batetik bestera ezin zitekeala aldatu treñerurik.

Altuna jaunak erantzuten zion, errua etzala berena. "Kaiku" k berandu bialde zela treñerua, ta etzala illare bigarrenean astirik izan estropade-tarako treñerua prestatzeko biderik. Azkenean CAT'ko Agirre jaunak, gozatu zuan ezpaia ta iñor minu gabe erabakia eman zuan. Beste iritzi batzuek ere entzun ziran. Oien artean bat aintzat artzekoa: ezin ote-zite-kean leiaketa au Club batzuen bidez antolatu?...

An gelditu ziran esanak, eta guziak anaikiro alkarrekin gelditu ziran. Gero noiz ikusi da ikusi genduan?... Amar miñuturen barruan iru tre-ñeru sartu arran? Aztu eziñeko jokaldia. Joko estuan irurak, eta bakoitzak bereak aurretik zetozelakoan.

Erabakitzaileen ontzian etzan giro. Ango iskanbilla zein ote zan na-gusi, erabaki eziñik. Azkeneko, garbitu zan jokoa ta ondarrabitarrak jaso zituzten guzien zorion-agurrak. Donosti'ko CAT'k, Agirre'ren bitartez, ko-lore berdeen omenez jaso zuan bere edontzia. Lujanbio'k bandera jaso zuanean, txalo-zalaparta bizia sortu zan alde gaitiatatik.

Gora Ondarrabi! Baiña gora Errenderi ere. Aurrenak eta azkenengoak, bikain jokatu bai-zuten guziak. An etzan ederrena nagusi ateratzea, baizik alako giro ta anaitasunean jokatzeko. Kirolak ere egun gogoragarria izan zuan. Itxas-gizonak eman ziguten beren gizotasunaren bete ta ikusle gu-ziok gere etxetara bidean, ordu eder aren gozoa generaman biotzetan.

ITURRIOTZ

